

KŁUKA

GAZETA WYDAWANA PRZEZ TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW RYDUŁTÓW OD 1994 ROKU

Nr 400 ISSN 1426-9271 miesięcznik 15 kwietnia 2019 2,50 zł (w tym 8% VAT)

Rydułtowy i gminy powiatu wodzisławskiego oraz rybnickiego

Redaktor wydania:
Joanna Rusok

Redaktor wydania:
Janina Oleś

W numerze:

- *Maria Antonina Wieczorek czyli Horacy*
- *Wieści z Gminy Lyski*
- *Wyzwolenie Rydułtów w wspomnieniach E. Kosteczko i M.A. Wieczorek*
- *Z życia Miasta*
- *Kilka słów o Wielkanocy*
- *Krzyżówka*
- *Rozważania Prezesa*
- *Policja dla Seniorów*
- *O zdrowiu*
- *Kalendarium*
- *Poezje*
- *Aktualności*
- *I dużo więcej ...*

**Wkrótce
wielkanoc**

Jubilaci 50,55i

50 lat po ślubie

Benedykt i Janina Kłosek
 Jan i Genowefa Matysiak
 Henryk i Halina Mąka
 Emil i Agata Mika
 Janusz i Marta Mosz
 Hieronim i Daniela Niewrzoł
 Henryk i Lidia Oleś
 Jerzy i Halina Sikora
 Władysław i Anna Szurek
 Stefan i Cecylia Wala
 Henryk i Krystyna Wilk
 Albert i Urszula Wronka
 Eryk i Bernadeta Wycisk

55 lat po ślubie

Jerzy i Lidia Klimek
 Jan i Teresa Kubat
 Franciszek i Elżbieta Rezner

Jubilaci 50,55i 60-lecia Małżeństwa 28.03.2019r.

Jubilaci 50,55i 60-lecia Małżeństwa 28.03.2019r.

60 lat po ślubie

Albin i Urszula Durczok
 Czesław i Irena Masłowski
 Hubert i Helena Mrozek
 Józef i Helga Myśliwy

O GWARZE ...

Będę dalej kontynuować temat gwary, póki mnie własna pamięć i znajomi Rydułtowicy podpowiedzą. Powtarzam ciągle, że mam na myśli wyrazy stworzone nie na podstawie innych języków. Nie neguję, że śląskie wyrazy są też stworzone z języka polskiego, niemieckiego, czeskiego na podstawie fonetycznej wymowy, wymiany głosek i innych przekształceń np. zomek, stolek, gelynder - poręcz, pszociel. Wracam więc jeszcze do tych śląskich wyrazów, które nazywamy rodzimymi.

bzkuryjo - przewisko negatywne

gizd - drań, rozrabiacz

gorko - gorąco,

gore - pali się

grajfka - smykałka do czegoś

piznyć - uderzyć,

pizło ci do dekla - pomieszało ci się w głowie

łeb - głowa

haja - rozróżba, bójka

dycki - zawsze

szolka - filiżanka, szklanka

ujrzyć - zobaczyć

chebbie - czamy bez (Chebbie mówiło się też na Brzezie koło Raciborza)

cherlawy - chorowity, słaby

kiepski - nie wiele wart lub ktoś kto się źle czuje; jezech dzisiaj jakiś kiepski;

sago - naga, nieubrana

breweryje wyszkańtować - rozrabiać

chnet - wnet

kajś - gdzieś

cherberga - bałagan, nieporządek

blambory - niedobra zupa, napój

blamborzyć - opowiadać głupstwa, nieprawdę

piyrwyj - dawno temu

chań - tuż obok

smarkać - czyścić nos

kokotek - kran

szpont - korek w butelce, zatyczka

bałamoncić, fonzolić - „gadać z górki”, głupstwa

łoński rok - tamten rok, poprzedni rok

klachać - plotkować, obgadywać, obmawiać

szpetny - brzydki

besztać - strofować kogoś

szkaradny - obrzydliwy, przeraźliwy

wycyckać - wypić do ostatniej kropli, ale też w znaczeniu wykorzystania kogoś, wydłużenia czegoś, wyraz utworzony od wyrazu cycki - piersi i pochodnego cyckać - ssać.

Przytoczę też parę porzekadeł, przysłów, zwrotów charakterystycznych dla naszej gwary i uważam, że bardzo trafnych, opartych na życiu, zachowaniach i otoczeniu.

Ciesz się piesku, chnet bydziesz zar, bo kartofle się już sadzom - robić nadzieję komuś, że wnet osiągnie swoje pragnienie

Ani pies z kulawom nogom tego nie chce - lekceważenie czegoś i podobne - ani diobol tego nie chciał, wołol iść do piekła

Wele stawu grobla sypiom - mierz zamiary na siły

Przydzie kryska na Matyska - kiedyś nastąpi kres

Drziszosz jak niezdrowo rzić - opowiadasz brednie

Nie wyjszej mi nudli na nosie - nie opowiadaj mi głupstw

Do dekla ci pizło? - zwariowałeś?

Dupa mu gore - ktoś wpadł w kłopoty i podobne

Miłość i sraczka przychodzi znienacka

M. A. Wieczorek - Horacy

Lata uciekają ...

Karnawał – czas hucznych zabaw, rocznic i fajrowanio już za nami, ale w ciągu roku też mamy obchody uroczystości i rocznice, o których musimy pamiętać. A to, że pamiętamy o tych obchodach sprawia przyjemność obchodzącym i uczestniczącym. Do tego rodzaju obchodzonych rocznic należą niewątpliwie, rocznice ślubu. Dziwimy się ile to już lat minęło od „sakramentalnego tak”. Jak to przeżyliśmy, co osiągnęliśmy, zrobili w ciągu tych lat? Często ogarnia nas przerażenie, że ten czas tak szybko i bezpowrotnie mija. Zbliża się maj - miesiąc zakochanych, lato czyli okres zaślubin i rocznic. Z tego względu chcę przytoczyć nazwy rocznic zaślubin - mogą się przydać.

Nazwy rocznic:

Pierwsza - papierowa lub bawełniana

Druga - perkalowa

Trzecia - muślinowa

Czwarta - jedwabna

Piąta - drewniana

Szosta - żelazna

Siódma - wełniana

Ósma - spiżowa

Dziewiąta - gliniana

Dziesiąta - blaszana

Piętnasta - kryształowa

Dwudziesta - porcelanowa

Trzydziesta - perłowa

Trzydziesta piąta - koralowa

Czterdziesta - rubinowa

Czterdziesta piąta - szafirowa

Pięćdziesiąta - złota

Pięćdziesiąta piąta - szmaragdowa

Sześćdziesiąta - diamentowa

Sześćdziesiąta piąta - brylantowa

Siedemdziesiąta - kamienna

Osiemdziesiąta - dębowa

Wszystkim tegorocznym jubilatam życzę wszystkiego najlepszego i doczekania Brylantowych Godów w zdrowiu i szczęściu!

Uroczystych obchodów - Horacy

FRASZOŁKA

***Coby smak na jabka zabić,
Poszoł Hynio jabka habić.
Ale somsiód go wystraszył,
Jak na drzewie siedział z tasmom
I jak uciekoł bez płoty,
To potargał się galoty.
To życie to sztyjc kłopoty!***

„Śląsk takie miejsce na ziemi” M. Szoltysek

BEZPIECZEŃSTWO III WIEKU

Wśród wielu zdarzeń z jakimi spotykają się w swojej pracy ślascy policjanci i strażacy, szczególną uwagę zwracają te, w których ofiarami stali się najsłabsi członkowie naszego społeczeństwa: dzieci, inwalidzi czy osoby starsze. Są to osoby o szczególnych predyspozycjach psychicznych: ufne, życzliwe, otwarte, często nie posiadające dostatecznej wiedzy pozwalającej na właściwą ochronę przed zagrożeniami.

Jak pokazuje praktyka to właśnie predyspozycje psychofizyczne tych osób niejednokrotnie zdecydowały o tym, że stały się one ofiarami wypadków, zostały wybrane jako cel przez przestępców czy naraziły się na inne niebezpieczeństwo, stanowiące zagrożenia dla ich życia, zdrowia lub mienia. W wielu przypadkach odpowiedni poziom wiedzy pozwoliłby im na uniknięcie sytuacji niebezpiecznej.

W związku z tym, ślascy policjanci i strażacy przygotowali zestaw porad adresowanych do seniorów naszego województwa, przedstawiających podstawowe zasady postępowania w wybranych sytuacjach życia codziennego. Opracowali wskazówki, które pozwolą na uniknięcie, lub przynajmniej ograniczenie najbardziej niebezpiecznych dla nich zagrożeń.

Mamy nadzieję, że rady te zostaną wykorzystane przez adresatów. Zachęcamy więc zarówno seniorów, jak i wszystkie osoby mające z nimi kontakt, do zapoznania z naszymi poradami, wspólnego ich przedyskutowania i wykorzystania w życiu codziennym.

JESTEM BEZBIECZNY BĘDĄC W MIESZKANIU CZY DOMU .

Przebywając w domu czy mieszkaniu nigdy nie możemy przyjmować założeń, że jesteśmy w nim w pełni bezpieczni i nic nam nie grozi. Trzeba bowiem pamiętać, że wśród sprawców przestępstw są tacy, którzy charakteryzują się szczególną przebiegłością i zuchwałością w działaniu, jak np. oszuści i złodzieje mieszkaniowi. Działają oni przede wszystkim w ciągu dnia i do zrealizowania swojego czynu potrzebują obecności domowników w ich domu czy mieszkaniu.

Ich działanie oparte jest na udawaniu kogoś kim są albo podawaniu fałszywego celu swojego przybycia. Podają się za przedstawicieli różnego rodzaju instytucji, administracji osiedla, akwizytorów firm handlowo-usługowych, a niekiedy także za krewnych czy osoby z nimi związane. Wpuszczeni do mieszkania, po uśpieniu czujności ofiary, wyłudniają od niej pieniądze albo wykorzystując moment nieuwagi dokonują kradzieży rzeczy będących w pobliżu torebki z portfelem, kurtki z portfelem czy kluczyków i dokumentów do samochodu.

Czasami sprawcy próbują wejść na posesję, otworzyć drzwi wejściowe czy okno po cichu (bez zwracania uwagi domowników), po czym dokonują kradzieży cennych rzeczy lub przedmiotów znajdujących się w ich zasięgu.

W celu ustrzeżenia się przed podanymi sytuacjami zachowajmy szczególną ostrożność i pamiętajmy o przestrzeganiu poniższych zaleceń.

1. Drzwi wejściowe muszą być zamknięte na zamki, a drzwi tarasu czy okna na parterze uchylone w pionie. Po zmroku warto też zasłaniać zasłony w oknach, strzec prywatności. Natomiast teren przed domem powinien być oświetlony, a krzewy i drzewa odpowiednio przycięte tak, aby nie ograniczały widoczności.

2. W ganku, przedpokoju czy innym miejscu, gdzie mamy zwyczaj przyjmowania osób obcych, nie można pozostawiać rzeczy szczególnie cennych oraz ważnych dokumentów (np. Portfela, kluczyków do samochodu, kluczy do mieszkania, saszetki z dokumentami, itp.). Rzeczy takie powinny być schowane (np. w szufladzie, szafce, czy innym miejscu), a nie pozostawione „na widoku”.
3. Nie wolno otwierać drzwi bez sprawdzenia kto i po co przyszedł - najlepiej jest spojrzeć przez wizjer i zapytać o to bez otwierania. Dobrym rozwiązaniem SA domofony i wideofony zamontowane przy drzwiach klatki schodowej czy furtce. Jeśli zjawił się administrator osiedla, samorządu, elektrowni czy gazowni zawsze możemy go sprawdzić. Poprosić o pokazanie legitymacji służbowej, a jeżeli nie mamy pewności co do jego autentyczności, możemy telefonicznie (bez otwierania drzwi) sprawdzić w danej instytucji czy był on skierowany pod wskazany adres. Można również poprosić, aby przyszedł z kimś Wam znajomym (np. sąsiadem lub gospodarzem domu) lub w innym terminie, kiedy będą pozostali domownicy lub ktoś z rodziny. Warto także sprawdzać tablice informacyjne zamontowane w klatce schodowej, tam zamieszczane są informacje o terminach wizyt przedstawicieli różnego rodzaju instytucji i firm współpracujących z administratorem.
4. Jeśli musimy kogoś wpuścić, to nigdy nie zostawiamy go ani na chwilę samego. Najlepiej, żeby wtedy w domu był jeszcze obecny ktoś z rodziny, znajomych czy sąsiadów. Zawsze można pomyśleć o przyjęciu gościa w umówionym terminie przez grupę sąsiadów i wspólne sprawdzenie mieszkań.
5. Nie podpisujemy żadnych umów oraz nie przekazujemy pieniędzy akwizytorom czy inkasentom, jeżeli nie mamy pewności kogo reprezentują. Dokładnie czytamy zawierane umowy i wyjaśniamy wszelkie wątpliwości. Najlepszym rozwiązaniem jest pomoc osoby zaufanej, mogącej nam doradzić.
6. Nie przekazujemy żadnych pieniędzy osobom obcym czy nawet znajomym, które przysły w imieniu kogoś z Waszej rodziny. Nie należy tego robić, nawet jeśli wcześniej był telefon w tej sprawie. Osoba z rodziny po te pieniądze powinna przybyć osobiście.
7. Mając w domu oszczędności i rzeczy szczególnie cenne schowajmy je w miejscu trudno dostępnym i nie mówmy o tym innym osobom. Dyskrekcja jest jedną z podstaw ochrony siebie i swojego mienia.
8. Przestępcy czasami próbują wzbudzić litość osób starszych poprzez prośbę o szklankę wody czy kromkę chleba. Osoby te odsyłamy do znanej nam instytucji pomocowej czy urzędu gminy.
9. Bardzo ostrożnie postępujemy przy udzielaniu informacji przez telefon. Niektórych informacji w ogóle nie powinno się przekazywać, szczególnie nie podajemy: danych personalnych, numerów dokumentów, kont bankowych i haseł do nich, numerów karty bankomatowej i jej PINu, kiedy domownicy w domu przebywają a kiedy są poza nim (w pracy, na urlopie, u rodziny itp.), kim są członkowie rodziny itd.
10. Z uwagi na różne nieprzewidziane sytuacje, jakie mogą wydarzyć się w nocy, w pobliżu łóżka powinniśmy mieć niezbędne leki, latarkę i telefon, najlepiej komórkowy.

Oprócz przestrzegania powyższych zasad bardzo ważną rolę odgrywają relacje sąsiedzkie. Nie ma lepszego „zabezpieczenia” mieszkania czy domu niż dobry sąsiad. Dlatego, nie irytujmy się kiedy otwiera on drzwi i sprawdza co się dzieje na korytarzu. Sami też interesujmy się osobami obcymi będącymi na klatce schodowej, zapytajmy je kogo szukają. Otoczenie wrażliwe na obecność osób obcych utrudnia działanie przestępców.

Nieodebrane połączenia zagraniczne w nocy i nad ranem.

UWAGA!!!! TO OSZUŚCI.

Zanim odbierzesz telefon patrz na numer. Naciągacze dzwonią nie tylko zza granicy. Gdy np. wyświetli się numer zaczynający od „708”, to dzwoniący wykorzystują usługę o podwyższonej opłacie.

Podobna sytuacja jak dziś wydarzyła się dwa lata temu. Teraz hochsztaplerzy powrócili i znowu nas naciągają.

Telefon najczęściej dzwoni w nocy lub nad ranem, gdy jesteśmy zasnęci i nie bardzo kojarzymy kto do nas dzwoni.

- Najczęściej na wyświetlaczu telefonu pojawiają się numery sugerujące, że dzwoni ktoś znajomy z Polski - tłumaczy Renata Piwowarska, dyrektor departamentu detalicznego rynku telekomunikacyjnego Urzędu Komunikacji Elektronicznej. W rzeczywistości są to przeważnie numery z Republiki Konga lub Wybrzeża Kości Słoniowej. Oszuści wykorzystują fakt podobieństwa numerów. Wyświetla się „+” i pierwsze dwie cyfry, tj. „22” lub „24”. Pierwsza sugeruje numer kierunkowy Warszawy, drugi z Płocka. Gdybyśmy bardziej przytomnie przyjrzelisi się całemu numerowi, dostrzeglibyśmy, że numer kierunkowy to w rzeczywistości „+225” (czyli Konga) lub „+243” (czyli Wybrzeże Kości Słoniowej)
- Ofiarami oszustów padają ludzie młodzi, którzy od razu odruchowo naciskają połączenie lub osoby starsze, którym nawet do głowy nie przyjdzie, że ktoś może ich oszukiwać przez telefon - mówi Longina Kaczmarek, Miejski Rzecznik Konsumentów w Szczecinie. Co robić? Nie odbierać podejrzanych połączeń. Okazuje się bowiem, że nawet jego wyłączenie (naciśnięcie czerwonej słuchawki) może przynieść negatywne skutki. Bywa tak, że wyłączymy od razu połączenie, a i tak ono nadal trwa — tłumaczy Kaczmarek - impulsy są nabijane, a my nawet o tym nie wiemy i rośnie nasz rachunek. Lepiej więc podejrzanych telefonów nie odbierać.
- Zadzwoił do mnie taki podejrzany numer - mówi pani Halina - posiadam bardzo dobrą komórkę, która ma wbudowany system pokazujący nie tylko numer, ale też skąd wykonywany jest telefon. Był to numer „+247510251” i miejsce „Wyspy Wniebowstąpienia”. Nie odebrałam, nikogo tam nie znam.

Praktyczne rady dla wszystkich.

Numery z zagranicy są przeważnie dłuższe od polskich. W ruchu międzynarodowym na początku pojawia się przed numerem „+”, a po nim cyfra wskazująca państwo (z Polski „48” można więc odebrać) lub „00” a następnie cyfra państwa (j/w).

Bywa, że różni rzecznicy zapewniają, że możliwa jest mediacja z operatorem, z którego sieci korzystamy, gdy otrzymamy taki astronomiczny rachunek za odebranie telefonu od oszustów - tłumaczy szczecińska rzecznik konsumentów. - Nie liczymy na to. Operatorzy zarabiający na tych połączeniach, nie są skorzy do mediacji. A poza tym to nie oni odnoszą największą korzyść, a pośrednicy odpowiadający za tranzyt połączenia, którzy są poza polskim zasięgiem..

Materiał z prelekcji Policji w ramach spotkań senioralnych

Podziękowania

Wszystkim, którzy w tak bolesnych dla nas chwilach dzielili z nami smutek i żal, okazali wiele serca i życzliwości oraz uczestniczyli w Mszy Św. i ceremonii pogrzebowej

Ś.P. GABRIELI ROTTER-KRAWIEC

Koleżankom i Kolegom zmarłej, Przyjaciołom, Sąsiadom, Znajomym, Delegacjom Przedszkoli i Szkół, Delegacji Urzędu Miasta, Delegacji Harcerzy i Instruktorom ZHP i wszystkim innym dla których zmarła była osobą bliską, za okazaną pomoc, współczucie, wieniec i kwiaty serdeczne „Bóg zapłać” składają

Rodziny Krawiec i Rotter

Skąd się wzięła Wielkanoc?

Symbolika Świąt Wielkanocnych jest dla nas czymś oczywistym. Większości kojarzy się ze Zmartwychwstaniem Jezusa Chrystusa i jest zarazem najstarszym i najważniejszym chrześcijańskim świętem. Ale czy zastanawialiście się skąd wzięła się nazwa święta, co tak naprawdę oznacza zajączek, czy kolorowe pisanki? Święta Wielkanocne są bardzo mocno zakorzenione w pogaństwie. Chrześcijanie przyjęli święto wiosny, które jak wiele innych pogańskich tradycji, nieco przesunęło się w czasie, by jego data była zgodna ze Zmartwychwstaniem Pańskim.

Skąd się wzięła nazwa „Wielkanoc”?

Niektóre osoby łączą tą tradycję z Isztar, babilońską i asyryjską boginią miłości oraz płodności lub Eostre (Wielkanoc w języku ang. Easter), anglosaskiej bogini płodności. Skąd to wiemy? Można to wywnioskować w oparciu o podania Czcigodnego Beda, który zajmował się pisaniem na temat kalendarza, w tym między innymi próbował ustalić termin Wielkanocy. Nie ulega wątpliwości, że chrześcijańskie święto było wzorowane na pogańskich obchodach wiosny i płodności.

Wielkanocny zajączek

Dla wielu osób jest niekwestionowanym symbolem świąt wielkanocnych. Niektórzy twierdzą, że jest to ściśle związane ze zdolnością tych zwierząt do łatwego rozmnażania się. Właśnie dlatego był towarzyszem i atrybutem bogini Eostry. Powszechnie wiadomo, że zające jajek nie znoszą. Więc skąd wziął się zwyczaj szukania zajęczych jajek? Wyjaśnia to stara pogańska legenda. Przemierzając świat Eostre znalazła w śniegu rannego ptaka. By uratować go przed śmiercią zamieniła go w zająca, gdyż zwierze pokryte futrem miało większe szanse na przeżycie zimy, niż ptak. Jednak zając tęsknił za lataniem i znoszeniem jajek. Ostatnie zniesione przez siebie jajko udekorował i ofiarował Eostrze, by podziękować jej za uratowanie życia. Bogini postanowiła obdarzyć go szybkością i by nie tęsknił za lotem w przestworzach raz w roku (w święto wiosny) mógł znosić kolorowe jajka.

Symbolika chleba.

Babka, chleb i inne rodzaje pieczywa oznaczone „X” są tradycją na wielu stołach wielkanocnych. Dla chrześcijan chleb symbolizuje ciało Jezusa Chrystusa. Słodkie, wielkanocne pieczywo jest również popularne w Armeni (Choreg), na Ukrainie (paska), czy Grecji (Tsoureki). Chleb włożony do koszyczka ma gwarantować pomyślność i dobrobyt.

Jaja.

Wielkanocne jaja, malowane, barwione, złożone, skrobane... w chrześcijaństwie symbolizują nadzieję, która jest rezultatem wiary w Zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa. W niemalże każdej kulturze są symbolem odradzającego się wczesną wiosną życia. Już w starożytności znany był zwyczaj ich dekorowania. Co ciekawe pierwsze pisanki mają ponad 4 tysiące lat. Praktyka dekorowania jajka miała wzbogacić jego cudowne właściwości. Figury geometryczne symbolizowały nieskończoność, natomiast znaki solarne nawiązywały do wieczności i odrodzenia. Również z kolorów pisanek można było odczytać ukryte przesłanie:

- zieleń: odrodzenie miłości i przyrody;
- czerwień i biel: oddanie czci dla domowych duchów opiekuńczych;
- czerń i biel: oddanie czci dla duchów ziemi;
- brąz: szczęście rodzinne.

Dla chrześcijan kolor czerwony zyskał stał się symbolem dobrych wiadomości, radości oraz zwycięstwa. Maria Magdalena jako pierwsza zobaczyła, że Jezus Zmartwychwstał. Pobiegnęła do domu i zauważyła, że jajka zmieniły kolor na czerwony. Postanowiła podzielić się nimi z apostołami, jednak zmieniały się w ptaki. Znak został odczytany jako dowód na istnienie życia po śmierci.

Święto ruchome.

Czasami wypada w marcu, czasami w kwietniu. Od czego to zależy? Podczas Soboru Nicejskiego postanowiono, by Święta Wielkanocne były obchodzone w pierwszą niedzielę po pierwszej wiosennej pełni Księżyca.

Tradycyjny koszyk wielkanocny

Tradycją Kościoła katolickiego jest święcenie pokarmów w Wielką Sobotę. Dobór produktów żywnościowych w koszyku nigdy nie był przypadkowy. Każdy boży dar symbolizuje coś innego. Do zestawu darów bożych, które obowiązkowo powinny się znaleźć w koszyku wielkanocnym należą: chleb, jajko, sól, wędlina, ser, chrzan, babka wielkanocna, baranek oraz woda. Ilość produktów w koszyku może być oczywiście rozszerzona, jednak o tych nie powinniśmy zapomnieć. Koszyk wielkanocny tradycyjnie przyozdobiony jest gałązkami borówki oraz koronkowymi serwetkami z nadrukami symboli wielkanocnych. Co powinno się znaleźć w koszyczku wielkanocnym?

Chleb lub pascha Dawniej zamiast chleba święcono wyłącznie paschę (paska). Pascha to wypiek złożony z mąki (pszenną, żytnią lub gryczaną), drożdży (lub zakwasu), imbiru, liści bobkowych i szafranu. Wypiek ten można udekorować krzyżem lub koroną ciemną wykonaną np. z gałązek. Zwyczajowo pascha miała kształt okrągły. Pascha jest symbolem Chrystusa jako chleba życia.

Jajka wielkanocne - kolorowe pisanki, wydmuszki, kraszanki, wyklejanki itp. Jajko jest symbolem początku, nowego życia, narodzin oraz zmartwychwstania.

Sól, pieprz Sól jest symbolem trwałości, nieśmiertelności oraz ochrony życia ludzkiego (osobistego i społecznego) od rozkładu i popsucia. Tak jak sól zabezpiecza pokarmy, które ludzie spożywają, tak też zabezpiecza zdrowie duchowe ludziom oraz całemu społeczeństwu. Sól jest również symbolem gościnności oraz przymierza między człowiekiem a Bogiem. Soli przypisuje się również właściwości lecznicze zatem jest ona również symbolem nawrócenia oraz oczyszczenia serca.

Wędlina - szynka, kielbasa Mięso oraz wędliny są symbolem dobrobytu, dostatku.

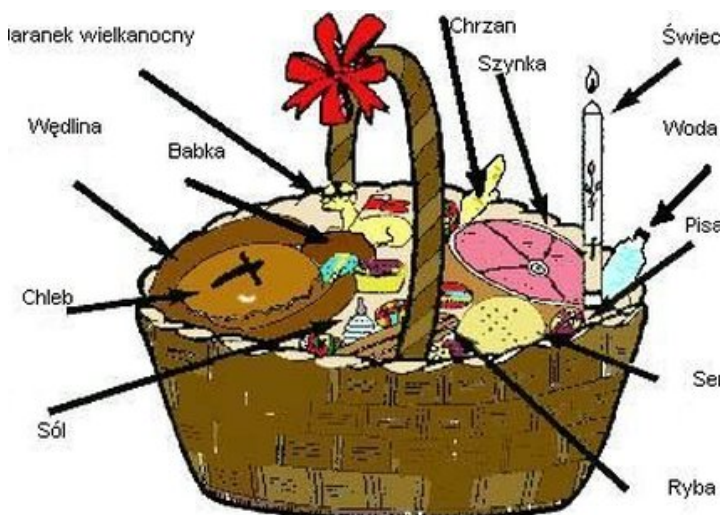
Ser Ser jest symbolem przyjaźni między człowiekiem a zwierzętami domowymi.

Chrzan Kiedyś rozpoczynano śniadanie wielkanocne od zjedzenia całej laski chrzanu, po to, aby ustrzec się od bólu zębów oraz dolegliwości żołądkowych. Chrzan jest symbolem pokonania goryczy męki Chrystusa.

Babka wielkanocna Babka wielkanocna jest symbolem umiejętności oraz doskonałości. Tradycyjnie powinien być to wypiek własny, a nie kupiony.

Baranek albo króliczek wielkanocny (z masła, ciasta, cukru, czekolady, gipsu) Baranek wielkanocny jest symbolem Baranka Bożego, ofiary. Chrystus umarł na krzyżu za grzechy ludzi. Swoją śmierć przyjął pokornie jak baranek. Stąd też w Chrystusie upatrujemy prawdziwego baranka wielkanocnego.

Woda Woda jest symbolem Ducha Świętego. Duch Święty obmywa nas z win, grzechu. Woda zatem jest symbolem nowego narodzenia człowieka oraz życia.

Jak wyglądała Górnośląska Wielkanoc?

Święta wielkanocne na dawnym Śląsku charakteryzowały się dużą obfitością różnorodnych potraw i wypieków. Zaraz po niedzieli palmowej zaczynały się przygotowania do Wielkanocy. Najpierw robiono wielkie sprzątanie, które nie tylko miało znaczenie estetyczne a obrzędowo wiązało się z wymiataniem z domu zimy, a wraz z nią wszelkiego zła i choroby. Na wsi gospodynie wypatrywały wędrownych handlarzy, u których kupowało się cukier, sól, bakalie a także cukrowe jajka dla dzieci. W mieście zaludniały się sklepiki i targi. W skrzyniach lub donicach wysiewano żyto aby ułożyć w nim pisanki.

Przystępowano do pieczenia ciast, wśród których najbardziej charakterystycznymi były: wieniec wielkanocny, plecionki drożdżowe z posypkami lub bakaliami, baba drożdżowa, zajacek lub baranek z ciasta. Prawie w każdym gospodarstwie domowym była skręcana forma do wypieku baranków lub zajaczków. Na Śląsku nie pieczono dawniej popularnych w innych regionach kraju mazurków. Świąteczne jaja zwyczajowo przygotowywano w Wielką Sobotę: te do jedzenia barwiono na kolor czarny w wywarze z kory dębu, olszyny; brunatny w łupinach orzecha włoskiego, igłach jodłowych; zielony w wywarze z młodego żyta, trawy, pokrzyw, jemioli, liści barwnika; żółtawy w wywarze z liści brzozy, olchy, jabłoni, suszonych kwiatów jaskrów polnych, rumianku, łupinach cebuli; różowy w soku z buraka, niebieski w wywarze z nasion malwy. Aby podkreślić kolor gotowe pisanki pocierano szmatką nasączoną olejem. Niekiedy - zwłaszcza w domach, gdzie były panny na wydaniu - przygotowywano dwie kopy pisanek (120 sztuk). Wiele panien myło sobie w Wielką Sobotę twarz w wodzie, w której gotowały się jajka na święconkę wierząc, że pozbędą się piegów i innych mankamentów urody.

W Wielką Sobotę udawano się również do kościoła ze święconką. W skład koszyka (który zazwyczaj do kościoła niosły dzieci) obowiązkowo wchodziły: chleb, baranek - symbol Chrystusa, jajka - symbol narodzenia, chrzan - symbol męki Chrystusa, szynka - na znak kończącego się postu i masło - symbol dobrobytu. Inne składniki dodawane były według uznania i tak w koszykach - niekiedy okazałych rozmiarów - mogły znaleźć się: sól, kielbasy własnego wyrobu, pasztet z królika, babki, zajacek z ciasta, strucla z makiem, strucla z orzechami, kołocz lub kołoczki. Koszyk przykrywano białą haftowaną serwetką i ozdabiano mirtem. Po powrocie z kościoła ze święconką należało trzy razy obejść dom dookoła żeby się darzyło i nie zabrakło przez cały rok jedzenia. Zwyczaj święconki na dobre przyjął się na Śląsku dopiero w latach sześćdziesiątych XX wieku. W Wielką Sobotę odbywało się też święcenie ognia i wody. Po poświęceniu ognia kapłan zapalał świecę paschalną a od niej zapalano świece, które miały służyć do odpędzania burzy i towarzyszyć konającym. Następnie kapłan święcił wodę, która służyła do poświęcenia domów oraz obejść by odpędzić złe moce.

Wielka Niedziela miała przebieg uroczysty i poważny. Spędzano ją w gronie rodzinnym już rano gromadnie udając się do kościoła. Po rezurekcyi odbywały się wyścigi furmanek bo stary przysąd mówił, że kto pierwszy wróci do domu, ten najwcześniej ukończy żniwa. Po powrocie do domu z siadano do śniadania wielkanocnego. Po długich tygodniach postu wszyscy chcieli najęść się wreszcie do syta. Na stole przykrytym wedle zwyczaju białym obrusem na środku stał wieniec wielkanocny posypany makiem, w którego środku leżały kroszonki zaś dookoła ułożone były: chleb drożdżowy, plecionki z posypką, szynka gotowana, szynka surowa, wędzony gotowany boczek, leberka (wątrobianka), oplerki (parówki), domowe kielbasy, szczoder (szolder, murzin, chleb nadziewany mięsem) chleb świąteczny, masło, chrzan, musztarda. Następnie wnoszono ciasta. W pierwszy dzień świąt wielkanocnych ograniczano się do podawania "dań bez dymu" (potraw innych): w niedzielę wielkanocną nie wolno było rozpalać "wielkiego

ognia", należało też ograniczyć do minimum wszelkie prace domowe. Dopiero po I wojnie światowej na wielkanocnym stole pojawił się żur podawany z jajkiem.

W rodzinach ubogich drogie wędliny zastępowano jajecznicą lub jajecznikiem a z ciast pojawiały się plecionka albo kołocz z posypką. Z napojów podawano bonkafyj (kawę prawdziwą), tyj (herbatę), wino domowej roboty i piwo. W ubogich rodzinach pito kawę zbożową i swojski tyj - herbatę ziołową sporządzoną z kilku gatunków ziół. Na stołach magnackich pojawiały się pieczone i wędzone szynki, kielbasy, mięsa, w tym dziczyzna. Obowiązkowe było pieczone prosię i barwione szafranem baby drożdżowe z migdałami, owcami w cukrze i bakaliami. Zwyczaj dzielenia się jakim na Górnym Śląsku był praktykowany w niewielu rodzinach. Jeśli w rodzinie były dwie lub więcej panien, zderzały się jajkami - ta, której jako się rozbiło pierwsza miała wyjść za mąż. Resztki ze śniadania wielkanocnego oraz kawałki ciasta świątecznego dodawano do paszy dla bydła. Część skorupek z poświęconych jajek dawano kurom, aby dobrze niosły, część zakopywano, aby ziemia dobrze rodziła a część drobno kruszono i rozsypywano po kątach domostwa, by szczury i myszy się nie lęły. Kawałki święconego mięsa dawano kotom i psom, aby nie chorowały na wściekliznę.

Po śniadaniu wielkanocnym, które trwało niekiedy do późnego południa, dzieci szły na poszukiwanie przygotowanego wcześniej przeżądka przez ojca lub dziadka w ogrodzie, na łące czy też pobliskim lesie "zajęczego gniazda" z pisankami i łakociami. Zwyczaj ten pochodzi z Niemiec a na terenie Górnego Śląska przyjął się po I wojnie światowej. Wielkanocny poniedziałek w przeciwieństwie do poważnego pierwszego dnia Wielkiej Nocy był dniem odwiedzin i zabaw. Najbardziej znaną i praktykowaną po dziś dzień zabawą był dyngus. Oblewanie wodą uważano za przejaw sympatii, podobania się i wyróżnienia. Dziewczyna, która była najbardziej mokra miała powody do dumy, bo oznaczało to, że najbardziej podoba się kawalerom. Ominięcie przez dyngusników domu, w którym mieszkała panna na wydaniu traktowane było jako dyshonor dla całej rodziny. Tak więc dyngus był swoistą oceną atrakcyjności danej panny na rynku matrymonialnym. Panny obdarowywały dyngusników kroszonkami, których kolory miały znaczenie informacyjne o nadziejach dziewczyny.

Dla tego wybranego kroszonka między misternymi wzorami miała często wypisaną sentencję, wierszyk czy też deklarację miłosną. Często dyngus stawał się okazją do rozpoczęcia oficjalnych załotów. Dawniej częstowano też dyngusników szczoderem lub obdarowywano małymi barankami lub zajaczkami z ciasta. Dyngus trwał cały dzień a kolejnymi powodami do oblewania były wizyty krewnych i znajomych, które w tym dniu były zwyczajowym obowiązkiem. Obiad w drugi dzień świąt wielkanocnych podobny był do innych świątecznych i niedzielnych obiadów. Podawano: nudelzupę lub rosół z kostką jajeczną, kluseczkami z szynki lub kluseczkami z wątroby, schab pieczony lub sztygarski, rolady śląskie, jaskółcze gniazda, pieczeń husarską, pieczeń wołową, pieczeń wieprzową, królika sporządzonego na różne sposoby. Pieczony król (królik) był ulubionym daniem świątecznym Ślązaków. Hodowla królika była kiedyś na Śląsku bardzo rozpowszechniona ze względu na tani, łatwy chów i smaczne mięso. Do mięsa podawano, ziemniaki, kluski, kiszoną kapustę, modrą kapustę, marchew zasmażaną. W uboższych rodzinach z mięs podawano kurę lub koguta pieczonego lub duszonego czy karminadle. Na deser serwowano szpajza cytrynowo i świąteczne ciasta: babki, struclę z makiem, struclę z orzechami, kołocz, kołaczki, nadziewane rożki oraz napoje i napoje alkoholowe nisko i wysokoprocentowe. Kolacja składała się z wędlin pozostałych ze śniadania wielkanocnego, szalotu kartoflanego z boczkiem wędzonym, sałatki jarzynowej z majonezem podawanej do kielbas na ciepło lub ciepłej gotowanej szynki podawanej z kapustą z grochem.

**SPRAWOZDANIE z PRAC BURMISTRZA
i URZĘDU**

za okres od 28 lutego do 20 marca 2019 r.

1. MODERNIZACJA ULICY OFIAR TERRORU - PROJEKT

1) Etap I - w związku z wydaną decyzją o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej toczy się postępowanie w sprawie wydania nieruchomości przez Spółdzielnię Mieszkaniową „ROW” z Wodzisławia Śl. w ramach wykonania obowiązku nałożonego wymienioną decyzją.

2) Etap III - (od projektowanego punktu przesiadkowego na długości około 170 mb) – w wyniku zapytania ofertowego na opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej zamówienie zrealizuje firma Usługi Projektowe „Kołodziejska – Derbis” z Wodzisławia Śl. za cenę 19 434,00 zł.. Z firmą w dniu 12 marca zawarto stosowną umowę.

Termin opracowania: 31.07.2019 r.

2. BUDOWA PUNKTU PRZESIADKOWEGO PRZY UL. OFIAR TERRORU 91 W RYDUŁTOWACH – POPRAWA UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO

W dniu 13 marca wpłynęła odpowiedź z przedsiębiorstwa PKP S.A. z uzgodnieniem lokalizacji planowanego przedsięwzięcia. Trwa weryfikacja dokumentacji.

Wartość umowy: 6 150,00 zł

Termin wykonania: 30 marca.

3. REWITALIZACJA OSIEDLA KAROLA WRAZ Z UTWORZENIEM MIEJSCA USŁUG SPOŁECZNYCH PRZY ZBIORNIKU WODNYM MACHNIKOWIEC W RYDUŁTOWACH**1) Przebudowa terenu przy zbiorniku wodnym „Machnikowiec” - utworzenie miejsca usług społecznych**

Trwają prace projektowe (procedura zaprojektuj i wybuduj) dotyczące terenu przy zbiorniku wodnym „Machnikowiec”.

Termin realizacji umowy:

- wykonanie dokumentacji projektowej do dnia 22 kwietnia,
- uzyskanie pozwolenia na budowę do dnia 30 czerwca,
- przekazanie kompletnej dokumentacji i dokonanie jej odbioru do dnia 31 lipca,
- wykonanie robót budowlano-montażowych do

dnia 31 maja 2020 r.,

- uzyskanie pozwolenia na użytkowanie do dnia 30 czerwca 2020 r.

Wartość umowy: 3 629 115,00 zł.

2) Rewitalizacja Osiedla Karola

W dniu 28 stycznia dokonano odbioru aktualizacji kosztorysowych dla poszczególnych zakresów inwestycyjnych.

W dniu 24 stycznia wysłano zapytania ofertowe do pięciu wykonawców na zakup trzech sztuk tablic informacyjnych/pamiątkowych wraz z montażem. W wyznaczonym terminie wpłynęły 2 oferty cenowe: od 1 512,90 do 3 444,00 zł. Najkorzystniejszą ofertę złożyła firma Agencja Reklamowa CMYK z Radlina za cenę 1 512,90 zł brutto. W dniu 12 lutego podpisano umowę z ww. wykonawcą. W dniu 15 lutego wykonawca zamontował przedmiotowe tablice zgodnie z umową.

Wartość umowy: 1 512,90 zł

4. ROZBUDOWA i MODERNIZACJA BUDYNKU URZĘDU MIASTA

W dniu 25 lutego projektant przekazał kompletną dokumentację projektową. Rozliczono umowę z projektantem.

Wartość umowy podstawowej: 57 072,00 zł.

Wartość umowy rozszerzenia zakresu: 5 289,00 zł

Powołano komisję przetargową. W dniu 28 lutego ogłoszono przetarg nieograniczony na roboty budowlane. Termin składania ofert upływa w dniu 27 marca.

Przygotowano i wystosowano zapytanie ofertowe na pełnienie funkcji inspektora nadzoru inwestorskiego. Termin składania ofert upływa 26 marca.

5. MODERNIZACJA UL. GENERAŁA WŁADYSŁAWA SIKORSKIEGO

Trwają prace projektowe na opracowanie przebudowy kanalizacji deszczowej na odcinku od ulicy Kalwaryjskiej do ulicy Lipowej. Dokumentacja projektowa została przesłana do PWiK Wodzisław Śl. i Ciepłowni Rydułtowy - celem uzgodnienia.

Termin opracowania: 29 kwietnia.

Wartość umowy: 6 888,00 zł.

6. ROZBUDOWA SYSTEMU MONITORINGU MIEJSKIEGO

Uzyskano pozwolenie na budowę. Koszt inwestycji wg kosztorysu inwestorskiego – 55 882,22 zł brutto.

7. MUR OPOROWY PRZY ULICY SKALNEJ

W dniu 18 marca upłynął termin realizacji umowy na projekt. Do dnia dzisiejszego nie został złożony przed-

miot umowy.

Projektant opracowujący projekt muru oporowego poinformował, że przedmiot umowy zrealizuje do końca marca.

Wartość umowy: 8 786,99 zł brutto,

Wartość nadzoru autorskiego 1 230,00 zł.

8. MODERNIZACJA ULICY ZYGMUNTA KRASIŃSKIEGO

Trwają prace projektowe.

Wartość umowy: 14 350,00 zł brutto.

Wartość nadzoru autorskiego 350,00 zł

Termin realizacji umowy: 2 kwietnia.

9. MODERNIZACJA ULICY NOWEJ

Trwają prace projektowe.

Wartość umowy: 18 350,00 zł brutto.

Wartość nadzoru autorskiego 350,00 zł

Termin realizacji umowy: 12 czerwca.

10. MODERNIZACJA ULICY ŚW. JACKA

W wyniku ogłoszonego przetargu nieograniczonego na roboty budowlane wybrano ofertę konsorcjum firm: lider konsorcjum „GEO-BUD T.B.M. spółka z o.o. z Żor oraz partner konsorcjum P.P.U.H. - „GEO - BUD” spółka z o.o. z Żor za cenę 712 064,06 zł. W dniu 13 marca zawarto umowę na wykonanie robót budowlanych. W dniu 20 marca przekazano teren budowy wykonawcy.

Termin realizacji: 13 października.

Wartość robót budowlanych: 712 064,06 zł.

11. OŚWIETLENIE DROGI BOCZNEJ UL. MARCINA STRZODY

W dniu 19 marca odebrano dokumentację ze Starostwa Powiatowego. Przygotowywane jest zapytanie ofertowe.

12. ODWODNIENIE PRZY ULICY PIETRZKOWICKIEJ

W dniu 14 marca odbyło się spotkanie z PWiK Wodzisław Śl. celem omówienia i zaakceptowania zakresu prowadzonej wspólnie inwestycji. Przygotowuje się materiały do przeprowadzenia postępowania przetargowego w trybie przetargu nieograniczonego.

Uzyskano wymagane uzgodnienia branżowe z Tauron Dystrybucja Gliwice oraz Orange Polska Katowice.

13. PIŁKOCHWYTY – BOISKO OSIEDLE NA WZGÓRZU

W dniu 11 lutego przekazano teren budowy.

Wartość umowy: 29 999,70zł brutto.

Wartość nadzoru inwestorskiego 1 000,00 zł

Termin realizacji umowy: 30 kwietnia.

14. UTWORZENIE DROGI WEWNĘTRZNEJ KAZIMIERZA PRZERWY - TETMAJERA - SKALNA

Trwają prace projektowe dotyczące opracowania dokumentacji projektowo-kosztorysowej.

Wartość umowy: 12 615,00 zł

Termin wykonania: 30 sierpień.

15. BUDOWA DROGI JESIONOWEJ - ETAP II

W dniu 11 marca podpisano umowę z firmą ML Design Piotr Lilla z siedzibą w Kończycach Małych na opracowanie dokumentacji projektowej.

Termin realizacji umowy: 31 maja.

Wartość umowy: 4 900,00 zł.

16. MODERNIZACJA UL. KAROLA MIARKI

W dniu 14marca rozesłano zapytanie ofertowe na opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej. Zapytanie wysłano do pięciu firm. Termin składania ofert upływa 22 marca.

Gdzie można kupić „Klukę”?

- F.H.U. „Tabak”, ul. Ligonia 3
- KWK Rydułtowy, ul. Leona
- F.H.P.U. Maria Karasek, ul. Plebiscytowa 48
- Sklep Wielobranżowy M. Świącicki, ul. Radoszowska 61
- Petrol Point Group Migrex Sp. z o.o., ul. Raciborska 275
- Foto „Sycha”, ul. Bema 22
- Handel Hurt. I Detaliczny K. Pawelek, Traugutta 264
- Sklep Ogólnospożywczy Ewa Łaciok, ul. Plebiscytowa 26
- Nowalijka Sp. z o.o., ul. Ligonia 16
- Handel Art.. Przemysł. Weronika Nowak-Szynk, ul. Ofiar Terroru 41 i ul Raciborska Zaczarowany Olówek
- Urząd Gminy Lyski, ul. Dworcowa 1 A, Lyski
- Foto. Baron ul. Ofiar-Terroru
- Kwaciarnia „Margaretka” ul. Spokojna

Kalendarium Kwiecień

1.IV.1805 - urodził się Hans Christian Andersen, duński bajkopisarz

3.IV.1897 - urodził się ksiądz Wojciech Urban, dawny proboszcz parafii Rydułtowy

30.IV.1904 - urodził się Wiktor Brzezina, dawny dyrektor LO

8.IV.1909 - zmarła Helena Modrzejewska, sławna aktorka

27.IV.1909 - powstała rydułtowska Straż Pożarna

14.IV.1914 - urodziła się dh. Jadwiga Jeż-Kupkowa, z-ca Komendantki drużyn żeńskich - nauczycielka SP1

4.IV.1915 - urodził się Izydor Brachmański, długoletni organista przy parafii Sw. Jerzego

16.IV.1936 - urodził się Józef Strokocz, nauczyciel SP1, autor książki „Historia Sportu w Rydułtówach”

20.IV.1945 - zginął na morzu dh. Jan Bojdoł IV Komendant Hufca ZHP Rydułtowy

12.IV.1961 - pierwszy lot kosmiczny Jurija Gagarina

od kwietnia 1993r. Ulicami miasta rozgrywa się bieg im. Margicioka i Hałaczk, instruktorów ZHP i członków AK

w kwietniu 1994r. p raz pierwszy ukazała się „KLUKA”, gazeta wydawana przez „Towarzystwo Miłośników Rydułtów”

od kwietnia 1996r. co rok TMR, w współpracy z Urzędem Miasta przyznaje tytuł „Rydułtowika Roku”. Po raz pierwszy tytuł otrzymali: Urszula Matuszek, Ewald Brzezinka, Alojzy Musioł i Stanisław Brzęczek

12.IV.1997 - przy parafii Sw. Jacka oddano do użytku okazały „Dom Parafialny”

2.IV.2005r. - zmarł papież Jan Paweł II

Zebrał Stanisław Brzęczek

Przygotowania do I powstania śląskiego (cz. I)

Pierwsze myśli na temat powstania śląskiego rozpoczęto w listopadzie 1918 roku pod kierownictwem Józefa Dreyza.

Dnia 11 lutego 1919 roku nastąpiło zaprzysiężenie powiatowych Komendantów POW. Na terenie Rybnika Komendantem został Józef Buła z Rydułtów (mieszkał na skrzyżowaniu ulic Benedykta i Strzody). Na czele Dowództwa Głównego POW był por. Alfons Zgrzeźniok. Szefem sztabu został wspomniany Józef Buła, natomiast Józef Polomski z Rydułtów został referentem gospodarczym, Wilhelm Chrószcz mianowany został oficerem zaopatrzenia, Jan Ferdynand był zaopatrzeniowcem w materiały wybuchowe - dowoził je koniami ma miejsce walk.

W rejonie Rybnika tajne zebrania odbywały się w domu Wilhelma Chrószcza przy ul. Ofiar Terroru - dawniej Banhowstrasse - dom stoi do dzisiaj niedaleko sklepu nocnego. W tym też domu odbyło się zaprzysiężenie wszystkich członków. Tekst przysięgi brzmiał: „Nie spocniemy, póki ziemi śląskiej zbrojną ręką nie oderwiemy od Prus i nie przyłączymy do Polski”. Członkami POW byli: w okręgu rydułtowskim Ludwik Konieczny, Jan, Józef i Ignacy Bułowie, Paweł Włoczek z Pszowa, Wilhelm i Józef Polomscy z Rydułtów, Józef Tytko, Józef i Wiktor Mandryszowie,

Alojzy Mokry z Krzyżkowic, Feliks Kwiatkowski, Emanuel, Edward i Waldemar Koźnicki oraz Henryk Hałacz.

Na terenie Rybnika organizację POW przypisuje się Adolfowi Lampnerowi, który skontaktował się z Józefem Polomskim z Rydułtów i dnia 15 stycznia 1919 roku w mieszkaniu jego odbyła się uroczysta przysięga grupy Rybnik.

Natomiast 18 stycznia 1919 roku w mieszkaniu Wilhelma Chrószcza odbyło się drugie spotkanie grupy Rydułtów w ilości 22 członków, którzy na białoczerwonej złożyli przysięgę (nazwiska w zbiorach autora).

W kwietniu 1919 roku zakończono całkowitą organizację POW okręg Rydułtowy. Wśród 22 członków byli mieszkańcy Orzepowic, Wodzisławia Śl., Świerklan, Głożyn, Radlina.

Ze względu na dużą ilość członków wyłowiono 6 okręgów POW - rydułtowski, rybnicki, wodzisławski, czerwionkowski, zorski, knurowski razem było 5243 członków.

Powstańcy przygotowywali się do powstania. Organizowano materiał wybuchowy, między innymi w kopalni Rydułtowy (Charlotte). Dla bezpieczeństwa materiał wybuchowy gromadzony był w mieszkaniu Mandrysza - piekarnia, w Radoszowach Franciszka Gorozdy Wilhelma Chrószcza

Już w lipcu 1919 roku sytuacja rozwijała się na zapowiadający się szybki rozwój powstania. Z początkiem sierpnia zapoczątkowały się strajki w zakładach pracy. Zwolnienia otrzymywali szczególnie Polacy. W czasie nieobecności głównego dowódcy POW por. Alfonsa Zgrzeźnioka, do Strumienia postanowił udać się 16 sierpnia Grzegorzek w celu uzgodnienia z sztabem głównym sprawę wybuchu powstania. Tego samego dnia Józef Buła i Grzegorzek zostali aresztowani przez Niemców na dworcu w Pawłowicach. Aresztowany został również Józef Jedrośka z Rydułtów. Wszyscy umieszczeni zostali w obozie jenieckim w Neuhammer (Świętoszów). Józefowi Bułowi udało się zbiec z obozu. Ukrywał się w poznańskim do czasu ogłoszenia amnestii, wtedy powrócił do Rydułtów. Do nich dołączyli Maksymilian Iksola, Andrzej Herzog, Jan Szczepoński. Ustalili oni, że powstanie rozpocznie się w nocy z 16 na 17 sierpnia 1919 roku.

Wspominał Stanisław Brzęczek

Dieta MIND – zasady, przykładowy jadłospis

Dieta MIND to sposób odżywiania, który ma na celu poprawę funkcjonowania mózgu i układu nerwowego. Wykazuje obiecujące wyniki w prewencji choroby Alzheimera, która dotyka wielu osób w podeszłym wieku. Dieta MIND wpływa nie tylko na umysł, ale także w innych obszarach działa prozdrowotnie. Jest przy tym prosta w stosowaniu i nie wymaga wielu wyrzeczeń.

Czym jest dieta MIND?

Dzięki stosowaniu diety MIND można znacząco obniżyć ryzyko neurodegeneracyjnych chorób mózgu. Poprzez zwiększenie w diecie udziału produktów spożywczych korzystnie wpływających na pracę mózgu, stanowi środek w prewencji choroby Alzheimera. Nazwa diety MIND sugeruje, że wpływa ona na stan umysłu. MIND to przy tym akronim od „Mediterranean-DASH Intervention for Neurodegenerative Delay”. W protokole diety MIND wykorzystano połączenie diety DASH i diety śródziemnomorskiej, które uważane są za jedne z najzdrowszych w prewencji chorób układu krążenia i wpływają pozytywnie na ogólny stan zdrowia. Z obu sposobów odżywiania zaczętno to, co najbardziej oddziałuje na stan mózgu i wprowadzono pewne modyfikacje.

Autorką diety MIND jest Martha Claire Morris – epidemiolog z Rush University Medical Center w Chicago, zajmująca się badaniem wpływu składników odżywczych na organizm. Jej grupa przygotowała protokół diety obniżającej ryzyko chorób neurodegeneracyjnych, opierając się na badaniach dotyczących diety śródziemnomorskiej i DASH oraz poszczególnych składników spożywczych i ich wpływu na stan umysłu, co sprawdzano na ludziach i zwierzętach. Skuteczność diety MIND w prewencji choroby Alzheimera potwierdzono w blisko 5-letnim badaniu, jednak sama autorka podkreśla, że dla pełnego obrazu wpływu diety na stan umysłu potrzeba kolejnych dogłębnych badań.

Zasady diety MIND

Dieta MIND została uznana przez U.S. News & World Report za jedną z najzdrowszych diet, a przy tym za najłatwiejszą do stosowania. Przestrzeganie jej zasad jest proste i nawet w długim okresie stosowania nie powinno następczą trudności. Podstawową zaletą diety jest brak ostrych restrykcji co do stosowanych produktów. MIND zaleca pewne grupy pożywienia, a inne ogranicza, ale nie nakazuje bezwzględnego rezygnowania z nich. Podstawą diety są produkty bogate w witaminy C, E i z grupy B, antyoksydanty i nienasycone kwasy tłuszczowe, czyli w składniki wpływające korzystnie na pracę mózgu. Główną różnicą między dietą MIND a DASH i śródziemnomorską, które stanowią jej pierwowzór, jest konieczność wprowadzenia zielonych warzyw w dużej ilości. W diecie MIND żywność podzielono na 15 kategorii, z których 10 zaleca się spożywać, a 5 należy ograniczać.

Produkty zalecane w diecie MIND

- zielone warzywa, jak szpinak, sałata, brokuł – co najmniej 6 porcji w tygodniu, najlepiej 3 porcje dziennie,
- pozostałe warzywa – co najmniej jedna porcja dziennie,
- orzechy – 5 porcji w tygodniu,
- owoce jagodowe – co najmniej 2 porcje w tygodniu,
- nasiona roślin strączkowych – co najmniej 3 porcje w tygodniu,
- produkty pełnoziarniste – 3 lub więcej porcji dziennie,
- ryby – szczególnie tłuste ryby morskie – co najmniej raz w tygodniu,
- drób – 2 razy w tygodniu,
- oliwa z oliwek – jako podstawowy tłuszcz do przygotowywania potraw,
- wino – kieliszek dziennie.

Produkty, które należy ograniczyć w diecie MIND

- czerwone mięso i jego przetwory – mniej niż 4 porcje w tygodniu,
- masło i margaryna – mniej niż łyżka stołowa dziennie,
- ser – mniej niż porcja w tygodniu,
- wypieki i słodycze w każdej postaci – mniej niż 5 porcji w tygodniu,
- produkty smażone i typu fast food – mniej niż porcja w tygodniu.

Warzywa w diecie MIND najlepiej spożywać na surowo, dostarczą wtedy większą ilość witamin i przeciwutleniaczy. W przypadku problemów z przewodem pokarmowym surowe warzywa można zamienić na gotowane, jednak korzystne efekty diety będą zauważalne nieco później. Pełnoziarniste produkty zbożowe spożywane 3 razy dziennie mają za zadanie dostarczyć witamin z grupy B, które są odpowiedzialne za funkcjonowanie układu nerwowego. 5 razy w tygodniu należy zjadać garść orzechów lub nasion, które zawierają nienasycone kwasy tłuszczowe będące budulcem błon komórkowych, liczne składniki mineralne i witaminę E – silny przeciwutleniacz. W pozostałe dni należy jeść pół kubka nasion

WSZYSTKO O ZDROWIU

roślin strączkowych, które dostarczają białka, witamin z grupy B i błonnika. Bardzo ważne są tłuste ryby morskie – źródło kwasów tłuszczowych omega-3 EPA i DHA, które mają ogromny wpływ na układ nerwowy, hamują procesy zapalne i działają ochronnie na układ krążenia. W jadłospisie powinna pojawić się co najmniej jedna porcja ryby tygodniowo. Co najmniej 2 razy w tygodniu należy jeść jagody, borówki, maliny i inne owoce jagodowe, które pomagają pozbyć się toksyn z organizmu i wpływają na stan komórek mózgu. Protokół diety MIND zaleca codziennie wypijanie kieliszka wina, ponieważ badania pokazują, że niewielka ilość alkoholu wpływa lepiej na pracę mózgu niż jego całkowite wyeliminowanie. Oliwa z oliwek jako źródło jedno nienasyconych kwasów tłuszczowych i przeciwutleniaczy powinna być podstawowym tłuszczem używanym w kuchni.

Jak dieta MIND wpływa na zdrowie?

Dieta MIND została stworzona jako protokół żywieniowy w prewencji choroby Alzheimera. Choroba ta dotyka zwykle osób po 65. roku życia, jest skutkiem zaniku komórek nerwowych w mózgu i prowadzi do stopniowego pogorszenia pamięci, zdolności poznawczych, zaburzeń mowy i orientacji. Nie ma na nią skutecznego leku, a tylko w Polsce na Alzheimera choruje ok. 250 tysięcy osób. W Stanach Zjednoczonych to ok. 5 milionów osób. Skuteczność diety MIND w tym obszarze potwierdziło badanie, które trwało 4,5 roku i zostało przeprowadzone na 923 osobach z terenów Chicago w wieku od 59 do 98 lat. Podczas 54-miesięcznej obserwacji stwierdzono, że u osób, które dokładnie przestrzegały zaleceń diety, ryzyko zachorowania na Alzheimera spadło o 54%. Co ciekawe, osoby, które tylko częściowo zastosowały się do zaleceń, miały o 35% mniejsze ryzyko zachorowania. Jednocześnie w trakcie całego okresu trwania obserwacji postęp choroby stwierdzono jedynie u 144 z blisko 1000 badanych osób. Autorzy badań podkreślają, że to dopiero początek prac nad możliwościami zastosowania diety w chorobie Alzheimera, jednak wyniki są obiecujące.

Badania przeprowadzone przez naukowców z Chicago to nie jedyne, które wskazują na korzystny wpływ składników diety MIND na stan umysłu. Dwa wcześniejsze duże badania przeprowadzone w Stanach Zjednoczonych wykazały, że u osób, które jadły co najmniej 2 porcje warzyw dziennie, stwierdzono wolniejszy postęp zaniku zdolności poznawczych. Efekt potęgowało dodatkowo jedzenie co najmniej 6 porcji zielonych warzyw tygodniowo. Badania na zwierzętach pokazują, że jedzenie owoców jagodowych wpływa pozytywnie na pamięć, a badania populacyjne sugerują, że jedzenie jednego posiłku rybnego w tygodniu jest skorelowane z prewencją choroby Alzheimera.

Dieta MIND można stosować nie tylko w przypadku chorób neurodegeneracyjnych. Sprawdzi się ona u wszystkich osób, które długo pracują i żyją w stresie, przy dużym wysiłku umysłowym. Stosowanie diety bogatej w składniki korzystne dla pracy mózgu poprawia pamięć i koncentrację oraz pozwala mniej dotkliwie odczuwać skutki długotrwałego napięcia nerwowego. Ponadto dieta MIND zawiera pokarmy poprawiające pracę układu krążenia, obniżające poziom cholesterolu we krwi i wydłużające uczucie sytości po posiłku, co pozwala jeść mniej. Mnóstwo antyoksydantów z owoców i zielonych warzyw pomaga organizmowi obronić się przed nowotworami, a także działa przeciwstarzeniowo i poprawia kondycję komórek skóry.

Czy dieta MIND odchudza?

Dieta MIND nie jest kierowana do osób odchudzających się, nie zakłada dziennego limitu kalorii, jednak jej autorzy podkreślają, że utrzymywanie prawidłowej masy ciała i codzienna umiarkowana aktywność fizyczna są bardzo ważne dla zdrowia. Na diecie MIND można schudnąć, ponieważ ogranicza ona niekorzystne dla pracy mózgu produkty, takie jak słodycze, smażone dania, żywność fast food czy pełnotłusty nabiał, które jednocześnie sprzyjają wzrostowi masy ciała. W przypadku stosowania diety MIND z deficytem kalorii chudnięcie będzie skuteczne i zdrowe oraz mało uciążliwe nawet w długim czasie.

Dieta MIND – przykładowy jadłospis

Dzień 1

Śniadanie: pieczywo pełnoziarniste z wysokiej jakości wędliną drobiową i warzywami

II śniadanie: garść migdałów

Obiad: kasza gryczana, pierś z kurczaka grillowana, sałatka z gotowanego brokuła z marchewką z sosem na bazie oliwy z oliwek

Podwieczorek: pomidory z mozzarellą i rukolą z dodatkiem oliwy

Kolacja: sałatka z dowolnych warzyw z tuńczykiem i dodatkiem kaszy jaglanej

Dzień 2

Śniadanie: pieczywo pełnoziarniste z pastą z makreli, sałatą i papryką

II śniadanie: miseczka borówek, kefir

Obiad: makaron spaghetti razowy z pieczonym łosiem i duszonym szpinakiem z dodatkiem oliwy

Podwieczorek: garść orzechów włoskich

Kolacja: sałatka z ciecierzycy z czerwoną cebulą, ogórkiem i pomidorami suszonymi

Dzień 3

Śniadanie: płatki owsiane z pestkami dyni i słonecznika

II śniadanie: kilka śliwek, jogurt naturalny

Obiad: dorsz pieczony w pomidorach z ryżem brązowym i zieloną fasolką szparagową

Podwieczorek: garść orzechów laskowych

Kolacja: zupa krem z zielonego groszku, brokuła i cukinii polana oliwą, kromka pieczywa pełnoziarniste

go
<https://www.poradnikzdrowie.pl/diety-i-zywnosc/diety/dieta-mind-zasady-przykladowy-jadlospis-aa-us-AM-q8CA-iFne.html>

EXPRESOWO Z ŻYCIA MIASTA

Wójt Markłowicz przestał być szefem Stowarzyszenia Gmin Gómiczych w Polsce. Kto go zastąpił?

Prezydent Jastrzębia-Zdroju Anna Hetman została szefową Stowarzyszenia Gmin Gómiczych w Polsce. Zastąpiła na tym stanowisku Tadeusza Chróścza, wójta gminy Markłowice, który dotychczas nieprzerwanie pełnił funkcję przewodniczącego SGG. Do władz SGG dołączył burmistrz Rydułtów **Marcin Polomski**.

BMW w płomieniach. Pożar przy jednej z głównych dróg w Rydułtówach. 8 marca około godz. 7.30 na ul. Traugutta w Rydułtówach doszło do pożaru auta. Zapaliło się osobowe BMW. Kierowcy musieli liczyć się z utrudnieniami w ruchu. W wyniku pożaru samochodu nikt nie został poszkodowany.

Strażacy z Rybnika, Wodzisławia i Rydułtów pomagali gasić ogromny pożar składowiska. Jastrzębscy policjanci pod nadzorem prokuratury wyjaśniają przyczyny pożaru, do którego doszło na składowisku odpadów w Jastrzębiu-Zdroju.

Sutki niedzielnej wichury 10 marca straszne. Mnóstwo powywrzanych drzew, uszkodzonych dachów, pouszadkowane budynki, pożywane druty energetyczne to żniwo wichury, która rozszalała się późnym wieczorem w niedzielę nad Rydułtówami. Strażacy mieli pełne ręce roboty. Wyrazy szacunku i podziękowania dla strażaków i wszystkich, którzy pomagali aby jakoś to ogarnąć i doprowadzić do porządku !!! Według informacji przekazanej przez firmę Tauron Dystrybucja S.A. ponad 9,8 tys. mieszkańców powiatu wodzisławskiego pozbawionych jest prądu. To skutki nocnej wichury.

Emeryci zastąpią strajkujących nauczycieli podczas egzaminów? Urzędnicy MEN pracują nad zmianą przepisów, a emerytowani nauczyciele deklarują pomoc w przeprowadzeniu egzaminów, gdyby zostały one zagrożone przez strajk.

Konkurs Lady D. jest organizowany przez europosła Marka Plurę. Zwycięzynie są utalentowane, odważne, pełne pomysłów. I mimo swojej niepełnosprawności często działają społecznie. Jego idea jest promowanie niezwykłych kobiet, które mimo zmagania się z niepełnosprawnością osiągają życiowe sukcesy, realizują pasje, są inspiracją, oparciem i wzorem dla innych. Tytuł Lady D. jest skrótem angielskiego wyrażenia Lady Disabled (Dama Niepełnosprawna). Laureatką konkursu jest również mieszkanka Rydułtów, pani Joanna Adamczyk. Pani Joasia jest nauczycielem języka angielskiego, prowadzi zajęcia w Ognisku Pracy Pozaszkolnej. Zachęcamy do zapoznania się z wywiadem z rydułtowską Lady D.

<https://www.ryduutowy.pl/aktualnosc-1-1777-wywiad-z-rydułtowska-lady-d.html>

Trwa rekrutacja na zajęcia rozwijające zainteresowania lub rozwijające uzdolnienia na rok szkolny 2019/2020 w Ognisku Pracy Pozaszkolnej w Rydułtówach.

Szczegóły na stronie <http://oppryduutowy.eu/Site/> lub pod numerem 32 457 68 92.

To najgorsze skrzyżowanie w całym mieście — to tylko jedna z opinii na temat kłopotliwego skrzyżowania w centrum Rydułtów. W porannym i

popołudniowym szczycie zbieg ulic Traugutta, Plebiscytowej, Bema i Ofiar Terroru w Rydułtówach korkuje się tak, że kierowcy muszą cierpliwie odczekać w kolejce nawet kilka zmian światła, żeby pokonać skrzyżowanie i móc jechać swobodnie dalej. Najgorsza sytuacja jest zwykle od strony ul. Ofiar Terroru i z kierunku Pszowa. W tym roku ma zostać zrobiony projekt przebudowy krzyżówki.

Wyszła na spacer i nie wróciła. Policjanci szukają 63-latkę z Rydułtów. Zaginęła Halina Wysocka. 63-letnia mieszkanka Rydułtów 13 marca około godz. 17.00 wyszła na spacer i do chwili obecnej nie nawiązała kontaktu z rodziną. Wszystkie osoby mogące pomóc w odnalezieniu kobiety proszone są o kontakt z Komisariatem Policji w Rydułtówach bądź Komendą Powiatową Policji w Wodzisławiu Śląskim.

Bibliotece Publicznej Miasta Rydułtów im. H. M. Góreckiego 15 marca 2019 odbyło się fantastyczne spotkanie z Pawłem Burczykiem - aktorem filmowym a także autorem książki "Hardy, twardy, najlepszy".

"Moje zwykłe -niezwykłe życie jest przykładem na to, że wszystko dzieje się tak, jak ma się dziać. Dziś rozumiem, jaką drogę musiałem przejść, aby poznać istotę sukcesu i szczęścia. Jestem przekonany, że po przeczytaniu tej książki, Twoje życie przyspieszy, Twoje myśli będą wyłącznie pozytywne, a sukces zagości u Ciebie na stałe. Jeżeli jakiś człowiek czegoś dokonał, Ty również potrafisz to zrobić. Pamiętaj, Ty też możesz być hardy, twardy, najlepszy!! Będziesz! Ja w ciebie wierzę!"

Szkola w Rydułtówach otwiera klasy dla piłkarzy. **Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w Rydułtówach** planuje uruchomić klasy sportowe o profilu „piłka nożna”. Pomysł wyszedł od działaczy Klubu Sportowego Naprzód Rydułtów. W Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w Rydułtówach zostaną otwarte klasy sportowe o profilu piłki nożnej - jedna dla absolwentów gimnazjów, a druga dla absolwentów szkół podstawowych (to skutek reformy oświaty, w tym samym czasie do szkół średnich pójdą dwa roczniki). - Inicjatywa wyszła od działaczy Klubu Sportowego Naprzód Rydułtów.

Mieszkańcy bloków za słabo segregują śmieci. Nie jest najlepiej z segregacją śmieci na rydułtowskich osiedlach. Do tego stopnia, że urzędnicy postanowili zareagować i wezwali spółdzielnie mieszkaniowe do tego, by zdyscyplinowały mieszkańców. Rydułtowski urząd miasta postanowił zareagować i wysłał do spółdzielni mieszkaniowych ROW i Orłowiec pisma z apelem, by te bardziej dyscyplinowały mieszkańców bloków i skłoniły ich do segregowania śmieci. Władze Rydułtów liczą na to, że spółdzielnie podejmą kroki, by sytuacja uległa poprawie. Jeśli tak się nie stanie, urząd w uzasadnionych przypadkach będzie miał prawo do wszczęcia postępowania „kończącego się wydaniem decyzji, w której opłata zostanie określona przy zastosowaniu stawki jak dla nieruchomości, gdzie zbiórka odpadów komunalnych jest prowadzona w sposób nieselektywny”. A przypomnijmy, że w Rydułtówach wyższa opłata to 30 zł na miesiąc od osoby.

FESTIWAL GRAFFITI. Zaproszenie na Festiwal Graffiti Rydułtowska Mur-Malada 2019 **Rydułtówy – 27 kwietnia 2019 r.** Malować będziecie tym razem elewacje garaży przy ul. F. Chopina. Tym razem przygotowując projekt inspirujcie się światem przyrody. Dominować mają spraye zielone. Mogą pojawić się na przykład krajobrazy Górnego Śląska z zamierzonych czasów, zanim powstał węgiel.

Przed godziną 11.00 14 marca wielu mieszkańców Wodzisławia Śląskiego i okolic poczuło, że znów trzęsie się ziemia. Do wstrząsu wysokoenergetycznego doszło na terenie Ruchu Rydułtowy Kopalni ROW o godz. 10.52. Jego energia wynosiła 5,5 x 10 do 7 J. Wstrząs miał miejsce w rejonie ściany IX-E1 w pokładzie 703/1 na poziomie 1150 m. Nikomu nic się nie stało. Wstrząs był także odczuwalny m.in. w Zawadzie, Rydułtowach, Radlinie i Pszowie.

W piątek 15 marca zmarła najstarsza mieszkanka Rydułtów. Pani **Aniela Smolka** przyszła na świat w 1914 roku. **Przeżyła 105 lat.** Co roku, od kilku lat delegacja Urzędu Miasta w Rydułtowach na czele z Burmistrzem uczestniczyła w obchodach kolejnych urodzin mieszkanki Rydułtów. 20 marca w Parafii Św. Jerzego w Rydułtowach odbył się pogrzeb Pani Anieli. Składamy wyrazy współczucia.

Karolina Korńka z Rydułtów została szefową „Perły” w Wodzisławiu. W poniedziałek (18 marca) w Starostwie Powiatowym w Wodzisławiu Śl. starosta Leszek Bizoń wraz z odpowiedzialną za powiatową pomoc społeczną członkinią zarządu powiatu Krystyną Kuczerą wręczyli nominację na stanowisko dyrektora Powiatowego Ośrodka "Perła" w Wodzisławiu Śląskim Karolinie Korńce. To efekt naboru ogłoszonego przez zarząd powiatu po przejściu na emeryturę dotychczasowej szefowej ośrodka Renaty Hemik.

Duże zaskoczenie w Rydułtowach. Odwołali przewodniczącego rady miasta. Po zaledwie czterech miesiącach od wyboru radny Stefan Śladek stracił fotel przewodniczącego rady miasta. Powód? Większość radnych uznała, że "nie radzi sobie z obowiązkami". Stefana Śladka na funkcji przewodniczącego zastąpił **Lucjan Szwan**. Dla niego to powrót do roli przewodniczącego. Jest też nowy wiceprzewodniczący **Marek Wystyrk**.

Teren po byłym basenie w Rydułtowach sprzedany. Atrakcyjna działka po byłym basenie otwartym przy ul. Bema w Rydułtowach została sprzedana. Nowy właściciel zapłacił za nią ponad 1,2 mln zł. Na razie nie ma wobec niej konkretnych planów. Przypomnijmy, że jeszcze kilka lat temu Rydułtowy planowały w tym miejscu budowę basenu krytego. Ostatecznie jednak pomysł upadł. Powodem był brak źródeł finansowania. Z miejskiego budżetu, bez wsparcia środków unijnych, tak kosztowne zadanie okazało się niemożliwe do realizacji.

21 marca 2019 r. odbyła się VI sesja Rady Miasta. Na sesji była obecna Radna Powiatu Wodzisławskiego, pani Danuta Maćkowska, która podsumowała pracę Zarządu Rady Powiatu w Wodzisławiu Śl. poprzedniej kadencji oraz radnych powiatowych z Miasta Rydułtowy. Przebieg sesji Rady Miasta można śledzić na kanale Miasta Rydułtowy na portalu You Tube. Odnośniki znajdują się na stronie internetowej Urzędu Miasta w zakładce Rada Miasta – Sesja Rady Miasta online lub w Biuletynie Urzędu Miasta Rydułtowy w zakładce Sesja Rady Miasta online.

Czy wykapiemy się w Machnikowcu? Miasto otrzymało pieniądze na zagospodarowanie terenu przy zbiorniku Machnikowiec, który znajduje się w sąsiedztwie Rydułtowskiego Centrum Kultury. Ma tam powstać tężnia solankowa, będą m.in. pływające najeżki, deptak, rowery wodne i... piaszczysta plaża. Szczególnie ta ostatnia atrakcja, czyli plaża, rodzi dodatkowe pytanie. - Skoro będzie plaża, to czy również kąpielisko?

Mieszkańcy Rydułtów wpuszczeni w kanał? Oczekiwali przynajmniej informacji. Mieszkańcy ulic Piecowskiej i Szyski w Rydułtowach nie kryją rozgoryczenia. Wierzyli, że wkrótce ich domostwa zostaną podłączone do kanalizacji sanitarnej. Okazuje się, że kanalizacja będzie, ale nie dla wszystkich.

Dlaczego? Bo zabrakło pieniędzy.

Kacper z Rydułtów brylował w Krakowie. Utalentowany Kacper z Rydułtów trenował dzisiaj na obiektach Wisły Kraków. Piłkarski diament z naszego regionu wyróżniał się na tle rówieśników.

Mieszkanka Rydułtów stworzyła spektakl o żydowskiej rodzinie z Rybnika. Warto zobaczyć! Ciekawe wydarzenie w Rydułtowskim Centrum Kultury. 27 marca o godz. 18.00 w ramach Międzynarodowego Dnia Teatru będzie można zobaczyć spektakl Gehinom w wykonaniu teatru **Safo**, który działa przy RCK. Spektakl zaprezentowano już w Akademii Sztuk Teatralnych we Wrocławiu. Nie bez powodu. Reżyserką i scenarzystką spektaklu jest studentka Akademii i jednocześnie mieszkanka Rydułtów **Katarzyna Chwałek-Bednarczyk**.

Nauczyciele w Rydułtowach są za strajkiem. Zdecydowana większość nauczycieli ze szkół podstawowych i przedszkoli w Rydułtowach deklaruje chęć przyłączenia się do strajku. Akcja ma rozpocząć się 8 kwietnia. - Najniższy wynik referendalny to 87 proc. pracowników popierających nasze działania, zaś w 3 placówkach poparcie wyniosło 100 proc. - mówi Wojciech Koźlik, prezes oddziału Związku Nauczycielstwa Polskiego w Rydułtowach.

Miasto zaprasza do udziału w XXVII Memoriale Jana Margicioka i Leopolda Hałaczka - harcmistrzów i poruczników Armii Krajowej. Tradycyjne biegi sztafetowe odbędą się w Rydułtowach 25 kwietnia 2019 r. (czwartek).

Newy i Maćkowska na wojennej ścieżce. **Kornelia Newy** i **Danuta Maćkowska** - obydwie są radnymi powiatowymi z Rydułtów, obydwie doświadczonymi reprezentantkami samorządu, mocnymi osobowościami. Między paniami mocno iskrzy.

Dni Rydułtów po nowemu. Czy mieszkańcom się spodoba? Zmienia się formuła Dni Rydułtów. W sobotę zamiast koncertu gwiazdy na dużej scenie odbędzie się wspólne biesiadowanie pod wielkim namiotem w klimacie śląskich przebojów. Jak jak co roku Dni Rydułtów będą odbywały się na terenach rekreacyjnych przy ul. Bema. Tegoroczne obchody święta miasta zaplanowano 31 sierpnia i 1 września. Tym razem formuła będzie jednak inna. Do tej pory uczestnicy Dni Rydułtów byli przyzwyczajeni, że w sobotni wieczór na dużej scenie występuje topowa gwiazda. Teraz sobotni wieczór upłynie pod znakiem śląskiej biesiady, którą poprowadzą artyści z kabaretu Rak - Krzysztof Hanke i Krzysztof Respondek. Całość odbędzie się pod wielkim namiotem. Prócz artystów śląskiej sceny muzycznej pod wodzą kabaretu Rak na uczestników będą czekały atrakcje towarzyszące, jak animacje dla dzieci czy prezentacje lokalnych stowarzyszeń.

SAMORZĄDNOŚĆ BEZ TAJEMNIC. 27 marca 2019 r. Rada Uczniowska Szkoły Podstawowej nr 1 razem z opiekunem panią Barbarą Pawłowicz odwiedziła Urząd Miasta. Uczniowie w ramach realizacji innowacji pedagogicznej "Samorządność bez tajemnic" mieli okazję poznać tajniki pracy samorządowej. Pan Burmistrz Marcin Polomski i Zastępca Burmistrza pani Mariola Bolisęga chętnie odpowiadali na pytania związane zarówno z pracą samorządową, rozwojem naszego miasta, w szczególności w zakresie planowanych działań inwestycyjnych. Na zakończenie wizyty Pan Burmistrz wręczył uczniom drobne upominki.

Ogłoszenie o konsultacjach projektu uchwały. Burmistrz Miasta ogłasza konsultacje projektu uchwały w sprawie ustalenia stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz stawki opłaty za pojemnik o określonej pojemności. Zapraszamy do zapoznania się z treścią uchwały pod adresem

<https://gmrydułtowy.peup.pl/rejestr/seam?symbol=BR.0006&trejd=375&eid=631271>

3 5-letni pacjent z Wodzisławia nie żyje. Był wożony od szpitala do szpitala. Tragedia z udziałem szpitala w Wodzisławiu i Rydułtowach. - Na izbę przyjęć szpitala w Wodzisławiu trafił 35-letni pacjent. Przebywał tam kilka godzin. Później przewieziono go do Rydułtów, ale okazało się, że nie ma miejsca. Zawrócono do Wodzisławia. Wszystko to trwało prawie 11 godzin. Dopiero po tym czasie trafił do szpitala w Raciborzu. Nie udało się go uratować.

I nformator dla dwóch roczników. Ma pomóc w wyborze szkoły. W najbliższych dniach do każdego gimnazjalisty i ósmoklasisty trafi za pośrednictwem szkół "Informator naborowy 2019/2020" przygotowany przez Starostwo Powiatowe w Wodzisławiu Śl. Jak co roku powiatowe szkoły przygotowały sporo nowych kierunków kształcenia, m.in. technik reklamy, technik programista oraz klasę sportową w Rydułtowach. Dzięki porozumieniu z Polską Grupą Górniczą młodzież ma również możliwość podjęcia nauki w klasach górniczych objętych gwarancją pracy.

R zecznik Praw Pacjenta chce wyjaśnić od dyrekcji szpitala w Wodzisławiu. Rzecznik Praw Pacjenta zajął się sprawą śmierci 35-latką, który ponad 10 godzin czekał na izbę przyjęć w szpitalu w Wodzisławiu Śląskim. Zostało wszczęte **postępowanie wyjaśniające**. Prowadzone postępowanie ma na celu sprawdzenie czy w szpitalu w Wodzisławiu nie zostały naruszone prawa pacjenta do świadczeń zdrowotnych jakie wynikają z art. 7 ust. 1 oraz art. 8 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta. W chwili obecnej Rzecznik Praw Pacjenta oczekuje na wyjaśnienia dyrekcji szpitala.

D wóch lekarzy z Rydułtów dyscyplinarnie zwolnionych. W szpitalu były wolne łóżka, ale nie przyjęli 35-latkę, który później zmarł. Dyrektor szpitala w Wodzisławiu Śląskim i Rydułtowach zwolniła dyscyplinarnie dwóch lekarzy z Rydułtów. To pokłosie bulwersującej sprawy śmierci 35-letniego pacjenta, który ponad 10 godzin przebywał na izbie przyjęć w szpitalu w Wodzisławiu. W międzyczasie przewieziono pacjenta karetką do Rydułtów, ale tam lekarze tłumaczyli, że nie ma dla niego miejsca. Pacjenta odesłano z Rydułtów z kwitkiem. Dziś okazuje się, że wolne miejsca były!

Na podstawie wiadomości z innych mediów zebrała J. Oleś
<https://www.nowiny.pl/Rydułtowy> <https://www.rydułtowy.pl> <https://www.facebook.com>

FRASZOLKA

*W jednym chlywie mieszkoł woł.
 Mało zar, jeszcze mniyj pjył,
 Chyntny za dwóch do roboty.
 Małe były z nim kłopoty.
 Ale roz się zmiyniyl woł!
 Wyncyj zar i wyncyj pjył,
 A robjył co się opłaci
 I*

*Padali mu „Honor tracisz”!
 Woł się nowe znojd zadanie:
 Robi w Betlejem za łogrzywanie!*

„Śląsk takie miejsce na ziemi” M. Szołtysek

Informacja o prowadzonych zajęciach w ramach „Rydułtowskiego Klubu Seniora” i „Banku usług Lokalnych”

Kontynuowany przez Towarzystwo Miłośników Rydułtów - Projekt pod nazwą: „Rydułtowski Klub Seniora” i „Bank Usług Lokalnych” kierowany do senioralnej społeczności Rydułtów jest realizowany w okresie od września 2017 r. do 30.VII.2019 r. w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

W ramach przyjętych zadań i cyklicznych (środkowych), spotkania senioralne realizowane są w Rydułtowskim Centrum Kultury „Feniks”, odbywają się zajęcia m.in. z zakresu gier logicznych, w tym poszerzania wiedzy z zakresu prawa, geografii, historii, odkryć technologicznych, zajęcia ruchowe z aerobiku, tańca liniowego oraz zajęcia marszowe w plenerze, a także

ukierunkowane zajęcia z zakresu plastyki, rękodziela z papieru, gipsu, masy solnej, w tym także wykonywania ozdób okolicznościowych, ozdabiania wyrobów cukierniczych, zasad wykonywania zdjęć kameralnych i plenerowych. Przeprowadzono prelekcję z udziałem dzielnicowego Komisariatu Policji w Rydułtowach P. Tomaszem Wojakiem, m. in. na temat zagrożeń wyludzeń pieniężnych: na wnuczkę, czy policjanta, „nowych” dostawców energii, usług telefonicznych, internetowych oraz innych zagrożeń - jakie spotykają osoby starsze i samotne, u których czasem brak możliwości konsultacji o proponowanych rozwiązaniach. Spotkanie to miało także na celu zapoznanie się z dzielnicowym Policji Miasta, w trakcie którego zaprezentowano zagadnienia związane z utrzymaniem bezpieczeństwa mieszkańców. Zorganizowano zaplanowane spotkanie z Ratownikiem Medycznym P. Pawłem Pampuchem na temat postępowań w sytuacjach utraty świadomości, omdleń, udzielania pierwszej pomocy w nagłych przypadkach zawirowań zdrowotnych. Z inicjatywy uczestników Projektu, zorganizowano tradycyjne Spotkanie Oplatkowe, połączone ze śpiewem pięknych Polskich kołęd i pastorałek.

Oprócz spotkania koleżeńkiego, uczestnicy w ramach projektu realizują zadania nakreślone w comiesięcznym harmonogramie zajęć: w tym zajęcia ruchowe, zajęcia plastyczne i zajęcia logiczne, prowadzone przez instruktorów. Zajęcia odbywały się w środy w Rydułtowskim Centrum Kultury „Feniks” i galerii „Złote Grabie” zaś zajęcia ruchowe z zakresu aerobiku na Sali baletowej; w okresie dobrej pogody zajęcia ruchowe przeprowadzane są również w terenie. Dwukrotnie, za indywidualną zgodą Dyrekcji Kopalni „Rydułtowy”, uczestnicy mieli okazję poznać udostępnione zabytki w Izbie Pamięci Kopalni.

(-) Jerzy Majer

Witajcie w naszej bajce, czyli dzień otwarty w Klubie Seniora „Sami Swoi”

Dnia 15 marca 2019r. świetlica na Obywatelskiej otworzyła swoje drzwi przed mieszkańcami Rydułtów. Przybyli liczni goście, wśród których pojawił się pan burmistrz miasta Rydułtowy Marcin Połomski, wice pani Mariola Bolisęga, Radni Miasta oraz przyjaciele i sympatycy klubu. Akcja ta miała na celu pokazanie i zaprezentowanie małej namiastki tego co dzieje się w świetlicy. Na Obywatelskiej zagościła atmosfera Świąt Wielkanocnych, na stołach i parapetach pojawiły się na dobre króliki, kurczaki i jaja wykonane w latach poprzednich przez klubowiczów. Goście którzy przybyli mogli razem wspólnie ze seniorami zasiąść do stołu i wykonać oczywiście świąteczne ozdoby tj. kurczaczki z pomponów z włóczki, zajączki z patyków po lodach oraz udekorować ciastka świąteczne lukrami, posypkami. Nie ważne ile kto miał lat, nie ważne kto kim był, wszyscy wspólnie przy pomocy klubowiczów i ich cennych wskazówek wykonywali ozdoby, które potem mogli zabrać sobie do domów. Każdy mógł się poczęstować pysznymi, domowymi ciastami i kawą.

Z całą pewnością mogę powiedzieć, że 15 marca był magicznym dniem pełnym wrażeń i radości. W tym dniu panowała prawdziwa świąteczna atmosfera, wszyscy byli jedną Wielką Rodziną. Dla mnie osobiście był to dzień, który uświadomił mi, że warto dać w to co się robi trochę serca, bo wtedy są efekty i olbrzymia radość i chce się robić więcej i więcej. Dla klubowiczów natomiast poczucie bycia ważnymi w rydułtowskim społeczeństwie.

Klub istnieje już od 3 lat, jedni seniorzy przychodzili, inni odchodzili, a pozostali Ci dla, których to miejsce jest ważne i potrzebne w ich życiu. Którzy widzą sens i możliwość realizacji i spełniania marzeń, którzy chcą czegoś więcej szukają na siebie pomysłów na spędzanie wolnego czasu i nie pogodzili się z myślą, że już im się od życia nic nie należy. Chcą w dalszym ciągu żyć pełnią życia, bo przecież pomimo upływu lat nadal czują się młodzi. Ważne, aby dotrzeć do tych, którzy jeszcze nie wiedzą, że w Rydułtowach jest takie magiczne miejsce dla seniorów lub wiedzą, ale wahają się. Pozostało mi tylko zacytować słowa mojego wiersza

*“A ty jeśli nie wiesz co masz zrobić z wolnym czasem
Przylącz się do Samych Swoich poszalej jeszcze czasem.
Miejsce tu jest dla każdego, kto tylko w magię wierzy,
Kto w życiu jest odważny i wtedy właśnie do niego świat należy”.*

Marzena Rotter – koordynator Klubu Seniora „Sami Swoi”

Witam serdecznie, w tym numerze nieco inne wiersze, których autorką jest koleżanka z Grupy Literackiej ZwrOtki. Każdy z nas pisze innym stylem i bardzo dobrze. Osobiście bardzo podziwiam Jolę, pisze widząc tylko na jedno oko w 35 procentach. Mam nadzieję że wiersze Joli spodobać się czytelnikom.

Z najcieplejszymi pozdrowieniami Ewa Wierzbinska - Kloska

Jolanta Walencik

Urodziłam się w kwietniu 1968 roku w Wodzisławiu Śl. Mając sześć miesięcy zachorowałam na krzywicę kości z postępującym skrzywieniem kręgosłupa. Obecnie zmagam się również ze znaczną krótkowzrocznością. Pomimo wszystko znalazłam ukochaną bratnią duszę i 30.06.1990r, w Rydułtowskim kościele powiedzieliśmy sobie „tak” na całe życie. Mąż również jest osobą mniej sprawny ruchowo, Mamy dwóch synów bliźniaków. Wiersze zaczęłam pisać jeszcze w szkole podstawowej, później w zawodówce. Opublikowane zostały w „Validusie”, oraz w Antologii Twórczości Literackiej, osób niepełnosprawnych ruchowo „Przesłanie Nadziei”. Sporo pisałam do „szuflady. Kiedy skończyłam 50 lat postanowiłam „odnowić pakt z poezją i pojechałam na I Otwarty Konkurs Jednego Wiersza, w ramach 49-ch Rybnickich Dni Kultury gdzie otrzymałam wyróżnienie. To mnie „uskrzydliło” a wiersze zaczęły chodzić różnymi drogami np. z „Grosikiem Poezji”, „Należę od jesieni 2018 roku do WYTRYCH i do Rydułtowskiej ZwrOtki. 17.12.2018r, otrzymałam wyróżnienie w Konkursie LADY D. im. Krystyny Bochenek. Moje wiersze mają różne oblicza, piszę również dialektem Śląskim. Dla mnie poezja to piękna pani mam zamiar pisać dopóki starczy sił.

MY

jak ciepły kąt w domu otwartym
babcinym kadzidłem uśmiechów
przygarnęły się nawzajem dzikie serca
w odpust gwarne rozgrzeszenia

za brak odwagi by los oszukać

włosy srebrne dostojnie miłością
spłotły nas niczym korzenie drzew
tak wrośnięte w życia glebę

że, aż nie boją się rozpadu kości

oczy jak szkwał jezioro
przewertowały zapiski dusz
a ciało dobrem myśli utkane
stwierdziło
że jest jedno z dwu pozostałe

jak krzyk łabędzia ...
...na życie całe

Jolanta Walencik – 30.06.2018r.

Symbioza

dostojna zima skrzyła sukni bielą
prowadząc dialog z aurą
naturalnie ustąpiła
by mogło się rozwinąć nowe życie
a ja
odsłonię żaluzję na dzień
zabiorę psa na świeże powietrze
usiadę na ławce
by posłuchać wszędybolskich wróbli
i wsłuchać się w człowieka
który przeszedł obok szukając znaków życia
a wy?

wystarczy rozejrzeć się wokoło
rozważnie stawiając stopy
na ziemi
nie rozdeptywać tego co się rodzi
żyć w symbiozie z naturą
między pokoleniowo
nie tylko w moim ogrodzie
szukać wiosny

Jolanta Walencik – 11.03.2019r.

Marzenia

Zdeptane marzenia
odżywają karmione chęcią realizacji
obowiązki przerosły ich ambicje
rzeczywistość zrodziła bariery
umysł rządny nieokiełzanej wiedzy
łowi doświadczenia codzienności

To wszystko bezsprzecznie
zamknął krzywy horyzont
tak prostych ludzkich myśli

Jolanta Walencik – 10.11.1996r.

Sędziwy czas

Sędziwy czas
niczym brzdąc biegnie wesoło w dal
nagle przystanął i spojrzał wstecz
zaintrygowany ulotną duszą
uczeplił się inwalidzkiego wózka
by pchnąć go w przód
z nostalgii w wir realnych możliwości
byś się zbudził i zrozumiał siebie
i nie włókł się leniwie za czasem
lecz dotrzymał Mu kroku

Jolanta Walencik – 28.12.1996r.

(Wiersz wyróżniony na I Otwartym Konkursie Literackim w Rybniku w 2018)

Podane poniżej wyrazy należy wpisać do diagramu tak, aby powstała krzyżówka. Litery z krutek z cyframi utworzą nazwę rośliny.

Wyrazy 4-literowe

ETNA
GBUR
PERZ
WAMP

Wyrazy 5-literowe

CEZAR
CZARY
ELIZA
KAWON
KNIAŻ
LEZKI
SZPIK
TARŁO
WIZJA
WŁOSI

Wyrazy 6-literowe

ARMATA
CIARKA
EPIZOD
FRAJDA
LEMING
RAKARZ
REMIZA
REZEDA
SWETER
WIEDEŃ
ZMYWAK
ZWINKA

Wyrazy 7-literowe

AGAPANT
BINOKLE
BLUSZCZ
EGZAMIN
EMBARGO
GUMOWCE
JANCZAR
KWARTET
RAJGRAS
ROBOCOP
TRZPIOT
WINNICA
ZDRAJCA
ZDRÓWKO

Wyrazy 8-literowe

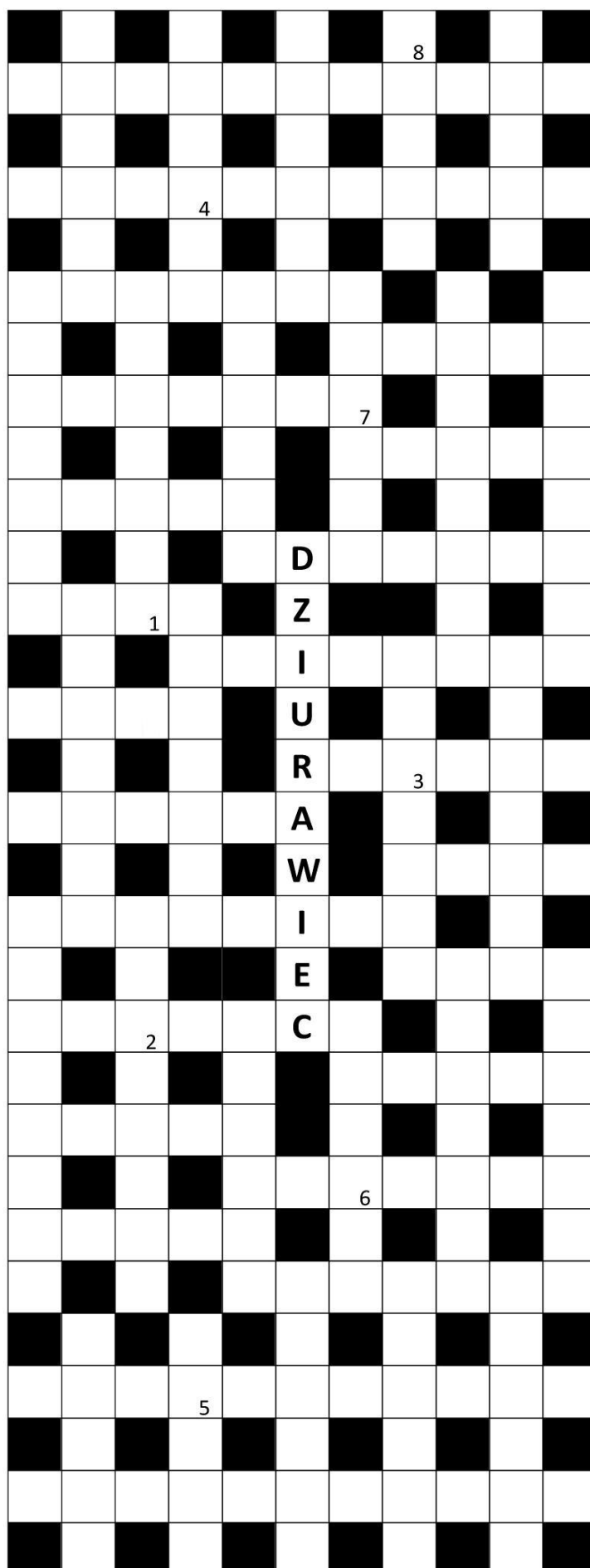
DZIĘGIEL
KABACZEK
KOSACIEC
ROZRYWKI
SKUBANIE
WINOROŚL

Wyrazy 10-literowe

DZIURAWIEC

Wyrazy 11-literowe

DZBANECZNIK
FILODENDRON
MACIERZANKA
PRZEBIŚNIEG

1	2	3	4	5	6	7	8
---	---	---	---	---	---	---	---

Zufa

Puzia

Bruno

Gres

Erast

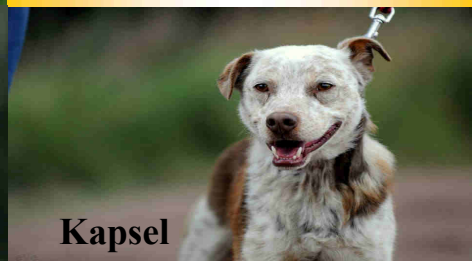
Ruben

Waldus

Auksen

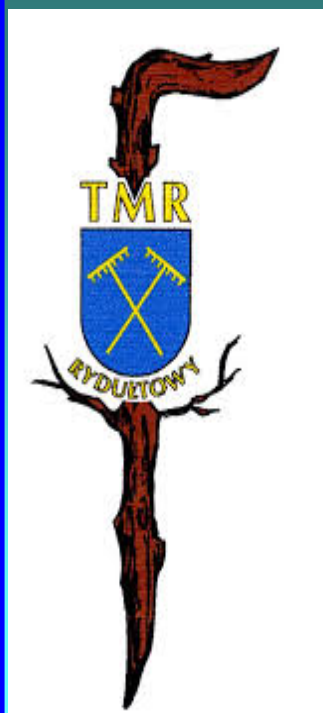

Kapsel

Emir

**Psiaki
i kociaki
Szukają
domu!!!
Informacja
pod telefonem:
605 109 891**

Do Mieszkańców Rydułtów i Gmin Sąsiednich

Towarzystwo Miłośników Rydułtów już od 25 lat prowadzi szereg skutecznych działań w dziedzinie kultury, zachowania tradycji, zwłaszcza śląskich, przedsięwzięcia na rzecz ekologii, pomoc szkołom i służbie zdrowia, działania pro obywatelskie. Do działań tych należy organizacja spotkań obywatelskich, a w szczególności pomoc prawną. Działania w tym zakresie szczególnie widoczne były w postaci pomocy emerytom górniczym. Na realizację tych działań potrzebne są dodatkowe środki finansowe, oprócz tych które ofiarowują nasi Członkowie.

Jesteśmy od 13 lat organizacją pożytku publicznego. Jeśli więc Czytelniku doceniasz nasze działania, to proszę ofiarować swój 1% podatku na cele statutowe Towarzystwa Miłośników Rydułtów KRS 0000002098. Pragniemy przypomnieć, że osoby które zadeklarują ofiarowanie 1% podatku mogą uzyskać nieodpłatne wypełnienie deklaracji PIT. Gwarantujemy również, że osoby, które zaznaczą na PIT że chcą sobie podać nazwisko darczyńcy, zostaną opublikowane w gazecie „Kluka”, na naszym profilu na Facebooku i naszej stronie internetowej www.tmrzydułtowy.pl.

Emeryci, którzy zadeklarują 1% podatku proszeni są o dostarczenie do siedziby TMR-u rozliczenia ZUS celem wypisania PIT.

**Wszystkim darczyńcom serdecznie dziękujemy
Za Zarząd TMRu
H. Machnik**

Wspomnienia z dni wyzwolenia Rydułtów spod okupacji niemieckiej.

Nie wszyscy wiedzą i pamiętają jak to było z wyzwoleniem Rydułtów i innych polskich terenów. Nie było wszystko dobrze. Też to odkupiliśmy cierpieniem, przemocą, rozstrzeliwaniem ludzi tutejszych – uważanych przez żołnierzy za „germanców” – gwałtami, poniżeniem, rabunkami. Ci co jeszcze żyją mają wiele do powiedzenia o tych ciężkich dniach. O moich wspomnieniach na ten temat już pisałam. Niedawno spotkałam się z panem Erwinem Kosteczko, znajomym od wczesnych lat młodości. Mieliśmy okazję powspominać dawne czasy. Wśród różnych wspomnień poruszyliśmy również temat o czasach wyzwolenia Rydułtów. Dziś o tych drastycznych i okrutnych tematach mało się mówi, uważając że wszystko odbyło się dobrze i bez ofiar. A to nie jest prawdą. Ale posłuchajmy wspomnień p. Erwina. Wycofujące się wojska niemieckie przez jakiś czas stacjonowały w Rydułtówach przy Kolonii Karola. W obrębie terenu pomiędzy „machnikowcem” a Kolonią Karola Niemcy mieli swoje kuchnie polowe a kucharze pozwalali nam dzieciom przychodzić po zupełną bo wtedy była okropna bieda. Żołnierze niemieccy mieli swoje kwatery w domach prywatnych. Na tym terenie były też ustawione armaty (ciężka artyleria) z których ostrzeliwali zbliżających się Rosjan od strony Rybnika. Niemieccy żołnierze ostrzegali mieszkańców przed Rosjanami i zachęcali do ukrywania zapasów „przedmiotów wartościowych” i mówili o okrucieństwie żołnierzy frontowych. Ludzie zaczęli więc chować co cenniejsze rzeczy, zakopywać a nawet zamurowywać w piwnicach. Po wkroczeniu Rosjan okazało się, że przestrogi były prawdziwe. Żołnierze wykradali co tylko się dało. Kobiety i nastolatki były masowo gwałcone nawet przez kilku żołdaków naraz, co często kobiety przyplącały życiem. Opowiadający jako dziesięcioletek pamięta dzień w którym żołnierze radzieccy wkroczyli do jego domu. Było to 26 marca o godz. 4.00 rano. Było to 2 Mongołów. Po spenetrowaniu domu, szukaniu Niemców weszli do piwnicy w którym nocowało nas dziesięcioro dzieci i opiekunka moja ciotka. Niemców nie znaleźli, zabrali kilka rzeczy w tym radio i zegar a potem zgwałcili moją ciotkę. Na drugi dzień poszliśmy z bratem do kościoła na drogę krzyżową i zobaczyliśmy straszny obraz. Dwóch żołnierzy prowadziło obecną ul Bema naszego mieszkańca, który w czasie wojny był dozorcą jeńców pracujących na powierzchni kopalni. Znany był z faktu, że pomagał jeńcom żywnością. Niestety został poprowadzony na podwórze pobliskiego domu i rozstrzelany na oczach przerażonych dzieci. Uciekającą gospodynię dogonili i zgwałcili. Niebawem na Kolonii Karola zaczęła stacjonować radziecka dywizja pancerna i mieszkańcy mogli poznać ich kulturę. Nie było pomocy, nawet dla dzieci proszących o zupełną z kotła, odganianych jako „germanców”. Mimo to my dzieci obserwowaliśmy ich zachowanie. Pamiętam jak żołnierze wraz z Rosjankami urządzili sobie zabawę. Jeden grał na harmonii i od czasu do czasu dla rytmu przysiadł i głośno „puszczał baki” a tak gwałtownie grał że harmonie rozerwał i wyrzucił. Dawny „Konsum” posłużył wojsku jako świetlica i po tej zabawie żołnierze poszli oglądać film, który i my obejrzelśmy. Jak pamiętam był to film radziecki „Opowieść o prawdziwym człowieku”. Pamiętam też scenkę, jak do nas bawiących się chłopów podeszło 2 żołnierzy z cukierkami proponując, że jak pokażemy gdzie są dziewczyny to dostaniemy cukierki. Nieświadomi co może się stać wzięliśmy cukierki wskazując dom gdzie mieszkały dziewczyny i wkrótce usłyszeliśmy przerażone krzyki a po chwili zobaczyliśmy jak 2 wyskoczyły z okna. Wspominał też o ciekawym widowisku. Żołnierze prowadzili kolumnę niemieckich jeńców. Nagle na niebie ukazały się 2 walczące ze sobą myśliwce: nie-

miecki i radziecki. Kolumna zatrzymała się obserwując przebieg walki. Jedni i drudzy kibicowali głośno swoim ale okazało się, że z jakiejś przyczyny samoloty zaprzestały walki i każdy poleciał w swoją stronę – niemiecki w kierunku Raciborza a drugi na Rybnik. Pan Kosteczko wspominał też o wydarzeniach związanych z rodziną dziadków w Suminie. Dziadkowie prowadzili duże gospodarstwo i hodowlę. Gdy przyszedł Rosjanie zabrali wszystkie hodowane zwierzęta. Dziadek protestował i prosił by choć jednego konia zostawili. Niestety zabrali wszystko a na dodatek zgwałcili leżącą w łóżku babcię i na odchodnym zastrzelili protestującego dziadka, ściągając mu przy okazji buty z nóg. Zgwałcona babcia zmarła a my rodzina wózkiem musieliśmy zawieźć zwłoki na cmentarz w Lyskach. Tego rodzaju przeżyć i poczynań frontowych żołdaków można przytoczyć wiele. No cóż wielu powie – wojna! takie rzeczy na wojnie się zdarzają ale akurat ta wojna pokazała zdziwienie, wyzwolenie niesamowitej agresji, nienawiści całych grup narodowościowych skierowanych nie tylko na żołnierzy ale w równym stopniu na ludność cywilną. Nadto żołnierze radzieccy nie rozróżniali gdzie była granica polsko – niemiecka i często naszych mieszkańców mieli za „germanców”, na których chcieli wyładować swoją zemstę. Rozpamiętanie „wyzwoliciele” było ogromne, więc tym których dotknęły te przestępcze działania frontowych żołnierzy trudno pogodzić się z gloryfikowaniem dni wyzwolenia. Trzeba mówić jak było ale jak patrzy się na kroniki wojenne z lat II Wojny Światowej, to widać jak wszechobecne były niewyobrażalne zbrodnie dokonywane i obecnie na całym świecie. Ale to już inna opowieść.

*Na podstawie wspomnień E. Kosteczko opracowała
Maria Antonina Wieczorek*

Ze smutkiem żegnamy

Annę Piątek

oraz

Gabrielę Rotter – Krawiec

Rodzinie i Bliskim

składamy

wraży głębokiego współczucia

Redakcja „KLUKI” oraz Zarząd Towarzystwa Miłośników Rydułtów

Ból i samotność po stracie bliskiej osoby

niech złagodzi prawdą,

że nie umiera ten,

kto pozostaje w sercach bliskich.

Lysecki MARATON MTB

31 marca 2019 r. miłośnicy kolarstwa górskiego zmierzili się w Lyseckim Maratonie MTB organizowanym przez Wójta Gminy Lyski Grzegorza Gryta oraz Starostę Gminy Partnerskiej Obca Darkovice Daniela Kociána.

Na linii startowej stanęło około 300 zawodników z różnych zakątków naszego regionu. Kolarze rywalizowali w dwóch dystansach:

- kategoria PRO 2 x 27 km,
- kategoria JUNIOR i HOBBY 1 x 27 km.

Trasa przebiegała zielonymi zakątkami Gminy Lyski - polnymi oraz leśnymi ścieżkami. Słoneczna i bezdeszczowa pogoda sprawiła, że trasa była pełna suchego piasku i pyłu, co miejscami bardzo utrudniało jazdę cyklistom.

Start i metę usytuowano przy Urzędzie Gminy Lyski, gdzie po zawodach można było zjeść posiłek regeneracyjny i odpocząć po ciężkiej rywalizacji. Następnie najlepszych zawodników uhonorowano medalami, statuetkami oraz pamiątkowymi dyplomami. Organizatorzy imprezy przewidzieli również dla każdego uczestnika rowerowy upominek w postaci bidonu, koszulki czy zestawu naprawczego do roweru.

Wszystkim sportowcom gratulujemy wspaniałych rezultatów!

Projekt „Sport wzmacnia pogranicze w gminach Lyski i Darkovice” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz z budżetu państwa RP PRZEKRACZAMY GRANICE

„Wyprzedzić raka”

„Wyprzedzić raka” – spotkanie profilaktyczno – edukacyjne poświęcone profilaktyce nowotworu piersi.

Niecodzienne spotkanie miało miejsce 24 marca 2019 r. w sali OSP w Suminie, a to za sprawą wyjątkowych Pań, które opowiedziały o tym, jak można wygrać walkę z rakiem.

Prelekcję rozpoczęły amazonki Pani Monika Lampka i Pani Anna Grabarczyk, które niespełna rok temu chorowały na nowotwór piersi i udało im się z nim wygrać. Panie podzieliły się z zebranymi swoją historią, opowiedziały jak trudna była dla nich diagnoza, jak wyglądało leczenie oraz rekonwalescencja. Pomimo choroby żadna z Pań nie zrezygnowała z przyjemności. Jak pokazuje Pani Monika na swoim przykładzie, lecząc się można pracować, realizować marzenia, spotykać się z przyjaciółmi, a nawet wędrować po górach. Dziś Panie prężnie działają w akcjach profilaktycznych, pomagając innym kobietom przejść przez trudny okres leczenia.

Wyczerpujący wykład na temat profilaktyki raka piersi wygłosiła Pani Marta Banout - Psycholog oddziału onkologicznego Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego nr 3 w Rybniku. Wyjaśniła zebranim Paniom jak rozpoznać objawy choroby, jak rozwija się rak, jakie są czynniki ryzyka, w jakim wieku trzeba zacząć się badać, co to jest i jak wygląda badanie USG piersi, a także szczegółowo omówiła badanie mammograficzne.

Przyjemniejszym aspektem spotkania była wizyta braffiterki Pani Ewy Pruske, która na modelce zaprezentowała różne modele biustonoszy. Panie przeżyły duże zaskoczenie, gdy dowiedziały się, jak powinny dobierać rozmiar i czym się kie-

rować wybierając rodzaj biustonosza. Poza poznaniem prawidłowych rozmiarów, panie dowiedziały się, jak prawidłowo zakładać biustonosze i jaki krój wybrać. To była bardzo sympatyczna i pouczająca prezentacja.

W trakcie całego spotkania była także obecna położna Pani Mariola Biegańska, u której można było wykonać badania palpacyjne piersi. Takie badania dają możliwość szybkiego wykrycia problemu, co ułatwia leczenie oraz poprawia rokowania. Prelekcja została także uzupełniona prezentacją techniki samobadania piersi na fantomach.

Celem spotkania było zwrócenie uwagi na konieczność wykonywania regularnych badań profilaktycznych i rolę zdrowego stylu życia w zapobieganiu nowotworom. Mieszkanki Gminy Lyski z zainteresowaniem wysłuchały prelekcji na temat badań profilaktycznych, konieczności ich syste-

matycznego wykonywania oraz odpowiedzialności za własne zdrowie. Uczestniczki spotkania otrzymały broszury i ulotki z zakresu profilaktyki raka piersi.

Moje rozważania.

Kilka miesięcy po wyborach samorządowych i obserwujemy zdecydowane zmiany w koalicjach a więc zmiany na stanowiskach w Radach Gmin. Dotyczy to też naszego miasta, gdzie doszło do odwołania Przewodniczącego Rady Miasta p. Stefana Śladka a w jego miejsce na funkcję Przewodniczącego wybrano Lucjana Szwana a drugim wice Przewodniczącym Rady wybrano Marka Wystyrka. Czy nowa koalicja zdoła wypracować taką strategię, która pozwoli realizować niezbędne kierunkowe inwestycje i przedsięwzięcia, akceptowane i realizowane przez władze wykonawczą czyli Burmistrza Miasta? Tych wyzwań związanych z dalszym skanalizowaniem (zwłaszcza Radoszów) walką ze smogiem, pustostanami po zamkniętych sklepach i usługach, niepewnością związaną z funkcjonowaniem kopalni, staranie o ożywienie na nowo obiektów Intermarche i Tesco, dalsze prace na terenie Machnikowca. Tu przy okazji po raz drugi interweniuję o natychmiastowe uporządkowanie przejścia od schodów z machnikowca do Rafy (obecnie to już śmietnik!). Drugie zawstydzające miejsce jest przy ul. Bema (dół obok rowu rydułtowskiego). Wyzwał jest oczywiście dużo, ale cieszą kolejne modernizacje z oświetleniem ulicznym, likwidację napowietrznych linii, prowadzone konsultacje ankietowe na temat oczekiwań mieszkańców związanych z możliwością podłączenia domów do sieci gazowej lub ciepłowniczej i oddanie do użytku wyremontowanej i zmodernizowanej hali sportowej na boisku Naprzodu. Martwi, że niewielu Mieszkańców wypełniło i oddało ankiety. Sprzedany został teren byłego otwartego basenu. Na razie nie wiemy co tam powstanie, oby nie składowisko odpadów! Jesteśmy w powiecie wodzisławskim, we władzach Zarządu Powiatu mamy przedstawiciela p. Kornelię Newy, która potrafi zadbać o nasz rydułtowski interes i w tej sytuacji bardzo martwi i niepokoi konflikt z radną powiatu p. Danutą Maćkowską. Konflikt ma zdecydowanie podłoże polityczne i ambicjonalne i odbija się szerokim echem i będzie mieć wymierny wpływ na sytuację naszego szpitala, szkoły ponadgimnazjalnej, drogi powiatowej i inne ponad gminne kompetencje (bezpieczeństwo, komunikacja, nadzór budowlany itd). W takiej sytuacji coraz więcej osób będzie się podpisywało pod apelem o staranie o przyłączenie się do powiatu rybnickiego. To oczywiście procedura niełatwa ale możliwa do zrealizowania. Jako Towarzystwo Miłośników Rydułtów od lat bardzo dobrze współpracujemy z władzami i organizacjami sąsiednich gmin, które przecież są nie tylko w powiecie wodzisławskim ale Ruchów (gmina Kornowac) - to powiat raciborski, Czernica, Gaszowice, Pstrążna, Łyski to powiat ziemski rybnicki i wreszcie współpraca z samym Rybnikiem — miastem grodzkim. Powiem wprost, że najlepszym byłoby wyjście, żeby powstał powiat rybnicko — wodzisławski a siedzibą powiatu mogłoby być nasze miasto Rydułtowy. Często w naszej „KLU[CE]” piszemy o imprezach odbywanych w tych miejscowościach i naszym w nich udziale ale też czynne uczestnictwo zespołów delegacji w działaniach, koncertach, których organizatorem było nasze Towarzystwo. Tak jest

i teraz! 2 kwietnia nasza „Klika” zabawia Panie na Głożynach, 14 kwietnia zespoły regionalne z tych 3 powiatów koncertują na imprezie przedświątecznej w Pszowie. 26 kwietnia Gala dla Kobiet w restauracji „Platinum”. 3 Maja impreza o charakterze patriotycznym w obrębie terenów wokół Miejskiej Biblioteki, 25 maja spotykamy się w Rzuchowie na jubileuszowej imprezie zespołu Rzuchowianki, 14 i 16 czerwca koncertujemy w Rybniku, 21 czerwca na święcie wianków w Olzie. Nie zamykamy się w granicach jednego powiatu i za naszym przykładem postępuje też wiele organizacji a zwłaszcza zespoły regionalne i to wytwarza prawdziwą ponadregionalną więź zwłaszcza w działaniach na rzecz zachowania naszych śląskich tradycji. 5 kwietnia odbyło się kolejne Walne Zebranie Członków naszego Towarzystwa. Podsumowaliśmy działania programowe i skrót sprawozdania publikujemy w tej gazecie. Charakterystyczne w tym sprawozdaniu jest Rachunek Zysków i Strat bo po raz kolejny nasze całoroczne obroty przekroczyły 100 tys. zł. a strata 770 zł jest w działalności statutowej! Wynika to z faktu zmniejszonych wpłat z 1 % podatku i mniejszych wpłat składek członkowskich. Warto za to zwrócić uwagę na ilość imprez, koncertów organizowanych przez nasze Towarzystwo i nasze zaangażowania w przedsięwzięcia kulturalne zaprzyjaźnionych organizacji, urzędów gmin i zespołów regionalnych. W prawie wszystkich koncertach organizowanych przez zespół „Klika Machnika” uczestniczyły zespoły z gmin sąsiednich wzbogacając znakomicie program. Tu przy okazji kieruję podziękowania za pomoc finansową i organizacyjną Urzędowi Miasta z p. Burmistrzem Kornelią Newy na czele i do wykonawców - zespołu Czelodka, zespołów tanecznych Ogniska Pracy Pozaszkolnej, zespołu kabaretowego Ciaproki, zespołów - Rzuchowianki, Pszowiki, Gołęzanki, Kokoszyńczanki, Syryniczki, Czyżówianki, Dzimierzanki Trojaka, Rybnickiej Rady Seniorów, chórów - Cecylia, Lira, Melodia, Rady Sołeckiej ze Pstrążnej, Stowarzyszenia Iskra z Pieców, do urzędu Gmin: Łyski, Gaszowice i Kornowac i Miast - Rybnik, Pszów, Radlin. Zdecydowane podziękowania kieruję dla moich kolegów z naszego zespołu regionalnego nazwanego „Kliką Machnika”. Nieoczekiwanie zespół mimo wieku emerytalnego już od kilku lat jest „na fali”, mamy mnóstwo występów, zaproszeń a tego by nie było gdyby nie próby zespołu, ciągle wzbogacanie repertuaru i znakomitych i ofiarnych muzyków: Jerzego Adamczyka, Henryka Sosny i członków zespołu. Byli nimi i są: Jerzy Majer, Stanisław Płoński, Stanisław Dziwoki, Kazimierz Rogala, Jerzy Jankowski, Tadeusz Wojaczek, Jerzy Latoń, Franciszek Paprotny, Henryk Mańka, Józef Grzenkiewicz, Jerzy Drobny i niżej podpisany Henryk Machnik. W sytuacjach nadzwyczajnych pomagał były burmistrz Alfred Sikora. Mamy zaproszenia do występów na Dni Seniora w ramach Dni Rybnika i na Dni Rydułtów. To mobilizuje ale nie ukrywamy, że bardzo nam zależy na nowych chętnych do śpiewu, występów kabaretowych meżczyzn. Podziękowania kieruję też do harcerzy naszego hufca, Orkiestry KWK Rydułtowy z zespołem tanecznym, do tańczących „Dziewczynek Sprężynek”, osobiście do p. Sylwii Jakubiec i Aleksandry Wolner, do RCK Feniks, szkół SP1 i SP 4, przedszkoli: zwłaszcza nr 4, Szkoły Muzycznej, NZOZ z ul. Tetmajera, Ciepłowni Rydułtowy, Rity Pielech i do naszych ofiarnych pań i panów na których zawsze można było liczyć w organizacji imprez i koncertów. Do nich należeli: Alicja Pawelek, Alicja Kołodziej, Bernadeta Oślizły, Weronika Kosowska, Eugenia Bluszcz, Henryka Migalska, Róża Machnik, Anna Płońska, Anna Kopiec, Joanna Rusok, Bożena Majer, Stefania Stebel-Swoboda, Magdalena Wadas, Jan Jargoń, Ryszard Malerz, Łukasz Majer, Bogumił Kosowski, Krystian Gajda, Andrzej Pikos, Mariusz Stebel. Ogromne podziękowania kieruję do osób, które dbały o kolejne wydania naszej Kluki. Pisanie, zbieranie wiadomości, skład gazetki, zobowiązujące terminy wydania - to ogromne wyzwania przy całkowicie społecznej działalności i tym większe uznanie i podziękowania dla osób: Joanny Rusok, Janiny Oleś, Alicji Kołodziej, Łukasza Majera, Marii Antoniny Wieczorek, Mariusza Stebla, Bogumiła Kosowskiego, Elżbiety Jankowskiej, Eugenii Bluszcz, Stanisława Brzęczka, Bernadety Oślizły, Grażyny Gunia, Krzysztofa Jedroński i Ewy Wierzbinińskiej-Kłoska. Tak trzymać!

Henryk Machnik

Oszczędzaj zdrowie z ciepłem systemowym

Czy wiesz, że kiedy gotujesz pod przykryciem zużywasz dwa razy mniej prądu lub gazu? Dzięki temu oszczędzasz pieniądze.

A czy spodziewałeś się, że myjąc naczynia w zmywarce potrzebujesz pięć razy mniej wody? Oszczędzasz w ten sposób nie tylko wodę, ale też pieniądze i swój czas.

Wybierając komunikację miejską ograniczasz emisję dwutlenku węgla nawet 15 razy. Dzięki temu oszczędzasz planetę.

A gdy ogrzewasz mieszkanie ciepłem systemowym, do powietrza trafia nawet 40 razy mniej pyłów zawieszonych i 100 razy mniej rakotwórczego benzo(a)pirenu. Dzięki temu oszczędzasz też swoje zdrowie.

www.ryd.com.pl

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Rydultowy, ul. Tetmajera 150

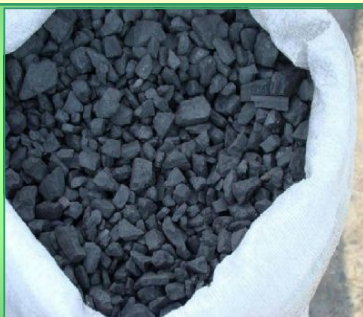
Poradnie lekarskie prowadzone w ramach podpisanych kontraktów z NFZ

Lekarza POZ, Ginekologiczno-położnicza, Dermatologiczna, Okulistyczna, Laryngologiczna, Leczenie bólu, Neurologiczna, Urazowo-ortopedyczna, Leczenia uzależnień, Medycyny paliatywnej, Hospicjum domowe,

Poradnie lekarskie prowadzone w ramach usług komercyjnych (odpłatnych) Alergologiczna dla dzieci, Medycyny pracy

Sprzedaż ekogroszku z KWK Piekary, workowany i luzem wraz z dostawą.

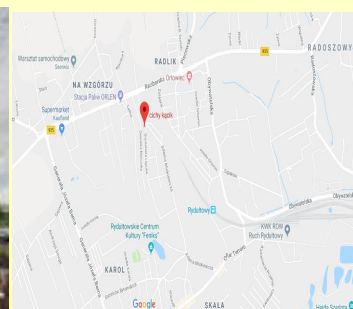
Tel: 501 538 428
www.transstal.eu

„CICHY KĄCIK” BAR Rita Pielczyk ZAPRASZA

"Pielczyk Rita Firma Produkcyjno-Handlowo-Usługowa" jest barem z fast foodem i proponuje obszerną paletę pysznych potraw w atrakcyjnej cenie. Restauracja współpracuje z najlepszymi kucharzami i stara się o miły serwis. Możesz w tym miejscu zjeść wyjątkowy posiłek. Dodatkową zaletą baru jest dogodna lokalizacja, a także wygodne pory działania. Dlatego to miejsce chętnie odwiedzane jest przez gości.

Siedziba firmy znajduje się w Rydultowy (województwo śląskie). Jeżeli chcesz bezpośrednio skontaktować się z "Cichy Kącik" Bar Rita Pielczyk – kieruj się pod adres: ul. Ligonia 3, Rydultowy. Z "Cichy Kącik" Bar Rita Pielczyk możesz skontaktować się nie tylko na miejscu, ale także telefonicznie, pod numerem 32 457 72 19

Mapa dojazdu

Gabinety Specjalistyczne na ul. Strzelców Bytomskich 9 w Rydultowach służą pomocą

Wizyty prywatne:

Chirurgia
Dermatologia
Urologia
Reumatologia
USG, Doppler, Radiologia
Kosmetologia
Trychologia
Podologia
Poradnia dietetyczna DIETIKON

Wydawca: Towarzystwo Miłośników Rydultów, Rydultowy, ul. Traugutta 289, tel. (032) 414-00-66; Kolegium Redakcyjne (tel. 324140066); Red. Nacz. Joanna Rusok, Z-ca Red. Nacz. M. Stebel, Sekretarz: W. E. Jankowska, członkowie: H. Machnik, S. Brzęczek, M.A. Wiczorek, J. Majer, E. Bluszcz, J. Oleś, A. Kołodziej, B. Kosowski, L. Majer;

e-mail: kluka.tmr@interia.pl; nasza strona: www.tmrzydultowy.pl; Redaktor wydania: Joanna Rusok, Janina Oleś.

Zdjęcia na zlecenie TMR wykonują: FOTO BARON Rydultowy, ul. Ofiar Terroru 20a, tel. 324579177;

FOTO SYCHA Rydultowy, ul. Bema 22, tel. 324579242. Druk gazety: MZ Druk Radlin

Materiały zamieszczone w „Kluce” są zastrzeżone. Redakcja nie odpowiada za treść nadesłanych do druku korespondencji. Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i adiustacji nadesłanych tekstów.